

Закон

за платежните услуги и платежните системи

(Приет от XL народно събрание на 12 март 2009 г.,
обнародван в „Държавен вестник“, бр. 23 от 27 март 2009 г., в сила от
1 ноември 2009 г.; изм., бр. 24 от 2009 г.; изм., бр. 101 от 2010 г.; изм.,
бр. 105 от 2011 г.)

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Раздел I

Предмет и изключения от приложното поле

Предмет

Чл. 1. Този закон урежда:

1. изискванията към дейността на доставчиците на платежни услуги и видовете платежни услуги;
2. условията и реда за лицензиране и осъществяване на дейност от платежните институции;
3. изискванията за предоставяне на информация при извършване на платежни услуги;
4. правата и задълженията на страните при извършването на платежни услуги;
5. (доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) условията и реда за лицензиране и осъществяване на дейност от дружествата за електронни пари;
6. (нова – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) окончателността на сетълмента в платежни системи и системи за сетълмент на ценни книжа;
7. (предишна т. 6 – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) условията и реда за лицензиране и осъществяване на дейност от платежните системи;
8. (предишна т. 7 – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) платежния надзор;
9. (предишна т. 8 – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) реда за извънсъдебно разрешаване на спорове във връзка с предоставянето на платежни услуги.

Изключения от приложното поле

Чл. 2. (1) Разпоредбите на този закон не се прилагат за:

1. платежни операции, извършени изцяло в наличност от платеща към получателя без участие на посредник;

2. (изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) платежни операции, извършени от платеца към получателя чрез търговски представител, който е упълномощен от името на платеца или получателя да води преговори или да сключи договор за продажба или покупка на стоки или за предоставяне на услуги;

3. извършване по занятие на превоз на монети и банкноти, включително тяхното събиране, обработка и доставка;

4. платежни операции, свързани със събиране или доставка на пари в наличност, извършвани по нетърговски начин в рамките на благотворителна или на друга дейност с нестопанска цел;

5. услуги по предоставяне на пари в наличност от получателя на платеца, представляващи част от платежна операция, извършена след изрично искане от ползвателя на платежна услуга, направено непосредствено преди изпълнението на платежната операция за плащане при покупка на стоки или услуги;

6. дейности, свързани с обмяна на валута в брой, когато средствата не се държат по платежна сметка;

7. платежни операции, извършвани на основание на някои от следните документи, предявени на доставчика на платежни услуги с цел предоставяне на средства на получателя:

а) чекове, менителници и записи на заповед на хартиен носител по смисъла на Търговския закон или на съответен закон на друга държава-членка, която не е страна по Женевските конвенции по буква „б“;

б) чекове на хартиен носител, издадени в съответствие с Женевската конвенция от 19 март 1931 г. за единен закон за чековете, и менителници и записи на заповед на хартиен носител, издадени в съответствие с Женевската конвенция от 7 юни 1930 г. за единен закон за менителниците и записите на заповед;

в) ваучерите на хартиен носител;

г) пътническите чекове на хартиен носител;

д) (изм. – ДВ, бр. 105 от 2011 г., в сила от 29 декември 2011 г.) пощенските записи съгласно Всемирната пощенска конвенция, изготвена в Букурещ на 5 октомври 2004 г. (ратифицирана със закон – ДВ, бр. 43 от 2006 г.) (ДВ, бр. 91 от 2006 г.);

8. платежни операции във връзка с предоставяне на услуги относно права по ценни книжа, включително дивиденди, доходи или други разпределения, обратен изкупуване или продажба, извършени от лица по ал. 2 или от инвестиционни посредници, кредитни институции, предприятия за колективно инвестиране или дружества за управление на активи, предоставящи инвестиционни услуги, както и от други лица, които имат право да осъществяват попечителство на финансови инструменти;

9. услуги, предоставяни от доставчици на технически услуги, подпомагащи предоставянето на платежни услуги, ако тези доставчици не придобиват в нито един момент фактическа власт върху средствата по превода, включително услу-

ги по обработка и съхранение на данни, доверителни услуги или услуги за защита на личните данни, установяване автентичността на данни и идентификация на лица, предоставяне на информационни технологии и комуникационни мрежи, предоставяне и поддръжка на терминали и устройства, използвани за платежни услуги;

10. платежни услуги, извършвани въз основа на инструменти, които могат да бъдат използвани за придобиване на стоки или услуги единствено в помещението на издателя или по силата на търговски договор с издателя в рамките на ограничена мрежа от доставчици на платежни услуги или за придобиване на ограничени по вид стоки или услуги;

11. платежни операции, изпълнявани чрез телекомуникационно, цифрово или информационно устройство, когато закупените стоки или услуги се доставят и се използват чрез телекомуникационно, цифрово или информационно устройство и при условие че операторът на телекомуникационни, цифрови или информационни услуги не действа само като посредник между ползвателя на платежни услуги и доставчика на стоки и услуги;

12. платежни операции между доставчици на платежни услуги за тяхна собствена сметка, включително техни представители или клонове;

13. платежни операции между предприятие-майка и негово дъщерно дружество или между дъщерни предприятия на едно и също предприятие-майка без посредничеството на доставчик на платежни услуги, различен от предприятие, принадлежащо към същата група;

14. услуги по теглене на пари в брой чрез терминални АТМ устройства, предоставени от името на един или повече издатели на карти от доставчици, които не са страна по рамковия договор с потребителя, теглещ пари от платежна сметка, при условие че тези доставчици не извършват други платежни услуги.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) За платежни операции, извършени в платежна система или в система за сетълмент на ценни книжа между агенти по сетълмента, централни съконтрагенти, клирингови къщи и/или централни банки и други участници в системата, от една страна, и доставчици на платежни услуги, от друга страна, както и за доставчици на услугите по ал. 1, т. 9, които са оператори на платежни системи, се прилагат съответно глави пета „а“, шеста, седма, девета и десета.

Раздел II

Доставчици на платежни услуги и видове платежни услуги

Доставчици на платежни услуги

Чл. 3. (1) Доставчици на платежни услуги по смисъла на този закон са:

1. банки по смисъла на Закона за кредитните институции;

2. (изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) дружества за електронни пари по смисъла на този закон;

3. платежни институции по смисъла на този закон;

4. Европейската централна банка и националните централни банки на държавите-членки, когато не действат в качеството си на органи на парична политика или на органи, осъществяващи публичноправни функции;

5. (отм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.)

(2) Лица, които не са доставчици на платежни услуги, нямат право да предоставят платежни услуги с изключение на дейностите по чл. 2.

(3) Доставчикът на платежни услуги не контролира предмета и законосъобразността на сделката, във връзка с която се предоставя платежната услуга, освен ако с нормативен акт е предвидено друго.

(4) Доставчиците на платежни услуги и платежните системи обработват лични данни на ползватели на платежни услуги при спазване на Закона за защита на личните данни, като при предотвратяване, разследване и разкриване на измами, свързани с платежни услуги, обработката може да се извършва и без съгласието на лицето, за което се отнасят данните.

Платежни услуги

Чл. 4. Платежни услуги са:

1. услуги, свързани с внасянето на пари в наличност по платежна сметка, както и свързаните с това операции по обслужване на платежна сметка;

2. услуги, свързани с теглене на пари в наличност от платежна сметка, както и свързаните с това операции по обслужване на платежна сметка;

3. изпълнение на платежни операции, включително прехвърляне на средства по платежна сметка на ползвателя при доставчика на платежни услуги или при друг доставчик на платежни услуги:

а) изпълнение на директни дебити, включително еднократни директни дебити;

б) изпълнение на платежни операции чрез платежни карти или други подобни инструменти;

в) изпълнение на кредитни преводи, включително нареждания за периодични преводи;

4. изпълнение на платежни операции, когато средствата са част от отпуснат на ползвателя на платежни услуги кредит:

а) изпълнение на директни дебити, включително еднократни директни дебити;

б) изпълнение на платежни операции чрез платежни карти или други подобни инструменти;

в) изпълнение на кредитни преводи, включително нареждания за периодични преводи;

5. издаване на платежни инструменти и/или приемане на плащания с платежни инструменти;

6. изпълнение на налични парични преводи;

7. изпълнение на платежни операции, при които съгласието на платеца за изпълнение на платежната операция е дадено посредством телекомуникационно, цифрово или информационно устройство и плащането е извършено към оператора на телекомуникационна или информационна система или мрежа, който действа само като посредник между ползвателя на платежната услуга и доставчика на стоките или услугите.

Глава втора

ПЛАТЕЖНИ ИНСТИТУЦИИ

Раздел I

Лицензиране

Платежна институция

Чл. 5. Платежната институция е юридическо лице, установено в държава-членка, което е получило от компетентния орган на държавата-членка по произход лиценз за предоставяне и извършване на платежни услуги в цялата Европейска общност.

Компетентен орган

Чл. 6. Българската народна банка (БНБ) издава лиценз за извършване на дейност като платежна институция, когато седалището на заявителя е в Република България.

Забрана за извършване на дейност без лиценз

Чл. 7. (1) Лице, което възнамерява да предоставя платежни услуги като платежна институция, трябва да получи лиценз за извършване на дейност като платежна институция, преди да започне да предоставя платежни услуги.

(2) Платежните институции имат право да предоставят само платежните услуги, включени в лиценза им.

Начален капитал

Чл. 8. Към момента на получаване на лиценза платежната институция трябва да разполага с начален капитал в размер не по-малко от:

1. 40 000 лв. – когато платежната институция предоставя само платежни услуги по чл. 4, т. 6;

2. 100 000 лв. – когато платежната институция предоставя само платежни услуги по чл. 4, т. 7;

3. 250 000 лв. – когато платежната институция предоставя някоя от платежните услуги по чл. 4, т. 1–5.

Собствен капитал

Чл. 9. (1) По всяко време на извършване на дейността платежната институция е длъжна да разполага със собствен капитал в размер не по-малък от сбора на следните елементи, умножени с коефициент „к“, като обемът на плащанията (ОП) представлява една дванадесета част от общата сума на извършените от платежната институция през предходната година платежни операции:

1. 4 на сто от частта от ОП до 10 млн. лв.,
плюс
2. 2,5 на сто от частта от ОП над 10 млн. лв. и до 20 млн. лв.,
плюс
3. 1 на сто от частта от ОП над 20 млн. лв. и до 200 млн. лв.,
плюс
4. 0,5 на сто от частта от ОП над 200 млн. лв. и до 500 млн. лв.,
плюс
5. 0,25 на сто от частта от ОП над 500 млн. лв.

(2) Коефициентът „к“, който се използва при определяне на размера на собствения капитал по ал. 1, е:

1. 0,5 – когато платежната институция предоставя единствено платежната услуга по чл. 4, т. 6;
2. 0,8 – когато платежната институция предоставя платежната услуга по чл. 4, т. 7;
3. 1 – когато платежната институция предоставя някоя от платежните услуги по чл. 4, т. 1–5.

(3) Собственият капитал на платежната институция не може да спада под по-голямата от стойностите по ал. 1 или по чл. 8.

(4) Въз основа на оценка на процесите по управление на риска, на базата данни за рисковете от загуби и на механизмите за вътрешен контрол на платежната институция БНБ може да изисква от платежната институция да разполага със собствен капитал, който е с до 20 на сто по-голям от сумата, която се получава при определяне на размера съгласно ал. 1.

(5) Структурата и елементите на капитала по ал. 1 и по чл. 8, начините и методите на изчисляването му, периодичността, формата и съдържанието на отчетите за размера на капитала се определят с наредба.

Условия за издаване на лиценз

Чл. 10. (1) Дружество, което желае да получи лиценз за извършване на дейност като платежна институция, подава до БНБ писмено заявление.

(2) Документите, необходими за издаване на лиценз за платежна институция, се определят с наредба на БНБ.

(3) При подаване на заявление за издаване на лиценз заявителят представя пред БНБ писмена декларация, че подадената със заявлението информация и приложените към заявлението документи са актуални, пълни и достоверни.

(4) За издаване на лиценз за платежна институция трябва да са изпълнени едновременно следните условия спрямо заявителя:

1. да е регистриран или да е в процес на учредяване като дружество с ограничена отговорност или като акционерно дружество;

2. да е внесен изискуемият по чл. 8 капитал, съответстващ на видовете платежни услуги, които заявителят възнамерява да извършва;

3. произходът на вношения в дружеството капитал или на средствата, с които са придобити акции при прехвърлянето им, да е прозрачен и законен;

4. вписаните в търговския регистър седалище и адрес на управление да съвпадат с мястото, където реално се извършва управлението на заявителя;

5. да прилага надеждни правила за управление на дейността, свързана с предоставянето на платежни услуги, които включват:

а) ясна организационна структура;

б) ясно определени, прозрачни и последователни правила за отговорност;

в) ефективни процедури за установяване, управление, контрол и докладване на рисковете, на които е изложена или може да бъде изложена платежната институция;

г) подходящи механизми за вътрешен контрол, включително надеждни и ефективни административни и счетоводни процедури;

д) програма за мерките срещу изпиране на пари;

6. бизнес планът и прогнозният бюджет за първите три години от дейността да показват, че заявителят е в състояние да използва подходящи и адекватни системи, ресурси и процедури, необходими за надлежното извършване на дейност като платежна институция;

7. да прилага надеждни и подходящи мерки за защита на средствата на ползвателите на платежни услуги, както и на използваните платежни инструменти;

8. управляващите и представляващи заявителя и членовете на неговите органи за управление и надзор, включително като представители на юридически лица, са лица, които притежават необходимата квалификация, професионален опит и добра репутация, изискванията за които са установени с наредба;

9. лицата, които пряко или косвено притежават квалифицирано дялово участие по смисъла на § 1, ал. 1, т. 6 от допълнителните разпоредби на Закона за кредитните институции в капитала на заявителя, са доказали своята надеждност с оглед необходимостта да се гарантира стабилно и разумно управление на платежната институция;

10. не е установено, че наличието на тесни връзки по смисъла на § 1, ал. 1, т. 10 от допълнителните разпоредби на Закона за кредитните институции между заявителя и други лица може да възпрепятства ефективното упражняване на надзор;

11. по преценка на БНБ изискванията или трудностите при прилагането на отделни нормативни или административни актове на трета държава, регулиращи дейността на едно или повече физически или юридически лица, с които заявителят има тесни връзки, няма да възпрепятстват ефективното упражняване на надзорните функции на БНБ.

(5) Правилата по ал. 4, т. 5 трябва да са всеобхватни и съответстващи на естеството, мащаба и сложността на предоставяните от платежната институция платежни услуги.

Разглеждане на заявление за издаване на лиценз

Чл. 11. (1) Преди да издаде лиценз, БНБ извършва проучвания за съответствие на представените документи с условията за издаване на лиценз и за възможностите на заявителя да изпълни изискванията за извършване на дейността, за която желае да бъде лицензиран. Когато е необходимо, БНБ може да се консултира с други компетентни органи.

(2) В срок до три месеца от получаване на заявлението и всички необходими документи БНБ взема решение за издаване на лиценз или отказва издаването на лиценз.

Издаване на лиценз

Чл. 12. (1) Българската народна банка издава лиценз за извършване на дейност като платежна институция, когато заявителят е представил всички изискуеми сведения и документи в съответствие с изискванията на този закон и подзаконовите актове по прилагането му и ако по преценка на БНБ заявителят отговаря на условията за издаване на лиценз.

(2) Лицензът по ал. 1 се предоставя за неограничен срок и не може да се прехвърля на друго лице, както и да бъде обект на правопримство.

(3) Агенцията по вписванията вписва в предмета на дейност извършването на платежните услуги, за които е лицензирана платежната институция, след като ѝ бъде представен издаденият от БНБ лиценз. След извършване на вписването от Агенцията по вписванията БНБ вписва платежната институция в регистъра по чл. 17.

(4) Платежната институция трябва да отговаря на условията по чл. 8–10 през целия период на действие на издадения лиценз.

Промени след издаване на лиценз

Чл. 13. (1) След получаването на лиценз платежната институция уведомява незабавно БНБ за всяка промяна в информацията и документите, представени във връзка с издаването на лиценза.

(2) Когато платежна институция възнамерява да извършва други платежни услуги извън тези, за които ѝ е издаден лиценз, тя подава заявление за допълване на лиценза, като чл. 10–12 се прилагат съответно.

Отказ за издаване на лиценз

Чл. 14. Българската народна банка отказва издаването на лиценз за извършване на дейност като платежна институция, когато:

1. прецени, че заявителят не отговаря на някои от условията по чл. 10;
2. заявителят не е представил необходимите сведения и документи или представените документи съдържат непълна, противоречива или невярна информация.

Отнемане на лиценз

Чл. 15. (1) Българската народна банка може да отнеме издадения лиценз за извършване на дейност като платежна институция, когато:

1. платежната институция не започне да извършва разрешената дейност в срок 12 месеца от датата на издаване на лиценза;
 2. платежната институция е преустановила дейността си за повече от 6 месеца;
 3. в дейността на платежната институция са констатирани сериозни нарушения;
 4. лицензът е бил издаден въз основа на неверни сведения и документи;
 5. платежната институция е престанала да отговаря на условията за издаване на лиценза;
 6. платежната институция заяви писмено пред БНБ, че желае да прекрати извършването на дейността, за която е лицензирана;
 7. платежната институция не разполага с достатъчно собствен капитал или не може да се смята, че ще продължи да изпълнява задълженията си към кредиторите;
 8. по преценка на БНБ платежната институция би могла да застраши при продължаване на дейността си стабилността на платежна система, в която участва.
- (2) Българската народна банка предприема подходящи мерки за уведомяване на обществеността за отнемането на лиценза.
- (3) В срок до 7 дни след вземането на решение за отнемане на лиценза на платежна институция БНБ отправя искане до Агенцията по вписванията за заличаване на тази дейност от предмета на дейност на съответния търговец в търговския регистър.

Прекратяване на дейността

Чл. 16. (1) Платежната институция съгласува с БНБ най-малко един месец предварително вземането на решение за доброволна ликвидация или за прекратяване на дейността си.

(2) Българската народна банка дава съгласие за вземането на решения по ал. 1, след като платежната институция удостовери, че е:

1. създавала необходимата организация и план за прекратяване на дейността си, без да бъдат засегнати интересите на потребителите на платежни услуги;

2. осигурено цялостно и навременно изпълнение на задълженията по извършваните чрез платежната институция платежни операции.

Регистър

Чл. 17. (1) Българската народна банка води публичен регистър на лицензираните от нея платежни институции, както и на техните клонове и представители.

(2) В регистъра се посочват следните данни за платежната институция:

1. номерът на издадения от БНБ лиценз;
2. единният идентификационен код;
3. наименованието, седалището и адресът на управление;
4. лицата, управляващи и представляващи платежната институция;
5. услугите, за които е издаден лицензът;
6. клоновете на платежната институция в страната и в други държави-членки с техните адреси и посочване на лицата, които ги управляват и представляват;
7. представителите на платежната институция в страната и в други държави-членки с посочване на единния идентификационен код, седалището, адреса на управление и лицата, които ги управляват и представляват – за юридическите лица, а за физическите лица – трите имена;
8. отнемането на издадения лиценз или прекратяването дейността на платежната институция.

(3) Регистърът по ал. 1 е достъпен по електронен път и се актуализира редовно.

Раздел II

Дейности, свързани с предоставянето на платежни услуги

Допълнителни дейности

Чл. 18. (1) Освен посочените в чл. 4 платежни услуги платежните институции могат да извършват и следните дейности:

1. предоставяне на оперативни и тясно свързани с платежните услуги спомагателни услуги като: осигуряване изпълнението на платежни операции, обмяна на валута, съхранение на документи, свързани с платежните услуги, съхранение и обработка на данни;

2. (доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) извършване на дейност като оператор на платежна система, с изключение на платежни системи, осигуряващи окончателност на сетълмента, по смисъла на Директива 98/26/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 1998 г. относно окончателността на сетълмента в платежните системи и в системите за сетълмент на ценни книжа, изменена с Директива 2009/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 г.;

3. друга търговска дейност при спазване на нормативните изисквания за нейното извършване.

(2) Когато платежна институция извършва освен платежни услуги и друга търговска дейност, БНБ има право да изиска отделянето в самостоятелно дружество на дейността по предоставяне на платежни услуги, ако по преценка на БНБ другата търговска дейност засяга или може да засегне финансовата стабилност на платежната институция или възможността на БНБ като надзорен орган да следи за изпълнението на изискванията на този закон.

Отпускане на кредити

Чл. 19. (1) Платежните институции могат да отпускат кредити, свързани с платежните услуги по чл. 4, т. 4, 5 или 7, ако са изпълнени едновременно следните условия:

1. кредитът има спомагателен характер и се отпуска само във връзка с изпълнението на определена платежна операция;

2. срокът за погасяване на кредита, отпуснат във връзка с платежна операция, не надвишава 12 месеца;

3. средствата, от които се отпуска кредитът, не са получени и не се държат от платежната институция с цел изпълнение на определена платежна операция;

4. собственият капитал на платежната институция по всяко време по преценка на БНБ е достатъчен с оглед размера на отпуснатия кредит.

(2) Ако установи, че някое от условията по ал. 1 не е налице, БНБ може да забрани отпускането на кредити от платежната институция до отстраняване на нарушението.

(3) При отпускането на кредити на потребители се прилага Законът за потребителския кредит.

Раздел III

Изисквания към дейността на платежните институции

Платежни сметки при платежни институции

Чл. 20. (1) Платежните институции могат да поддържат платежни сметки единствено за извършване на платежни операции.

(2) Платежните институции могат да получават средства от ползватели на платежни услуги само с цел предоставяне на платежни услуги.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) Получените от платежните институции средства от ползватели на платежни услуги с цел предоставяне на платежни услуги не представляват получаване на влог или други възстановими средства по смисъла на Закона за кредитните институции, както и електронни пари по смисъла на чл. 76, ал. 2.

(4) Върху средствата по платежните сметки при платежни институции не се договаря начисляване на лихва в полза на ползвателя на платежни услуги.

Защитни мерки

Чл. 21. (1) Платежните институции не смесват и отчитат отделно средствата, получени от ползватели на платежни услуги или чрез друг доставчик на платежни услуги за изпълнение на платежни операции, със средствата на лице, което не е ползвател на платежни услуги, или със собствените си средства.

(2) Платежните институции депозират в отделна сметка в банка по смисъла на чл. 2, ал. 5 от Закона за кредитните институции средствата, получени от ползватели на платежни услуги или чрез друг доставчик на платежни услуги за изпълнение на платежни операции, които все още не са предадени на получателя или на друг доставчик на платежни услуги до края на работния ден, следващ деня, в който средствата са получени. Върху средствата по такива сметки не може да се налага запор и да се извършва принудително изпълнение за задължения на платежната институция към лица, различни от ползвателите на платежни услуги.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) При откриване на производство по несъстоятелност за платежна институция средствата, получени от ползвателите на платежни услуги или чрез друг доставчик на платежни услуги за изпълнение на платежни операции, не се включват в масата на несъстоятелността, а се връщат от синдика съразмерно на получените от ползвателите на платежни услуги средства.

(4) Когато част от получените от платежната институция средства са предназначени за извършване на бъдещи платежни операции, а остатъкът от тях – за неплатежни услуги, платежната институция прилага мерките по ал. 1 и 2 за средствата, предназначени за извършване на бъдещи платежни операции.

Счетоводна отчетност

Чл. 22. (1) Платежните институции представят на БНБ финансови отчети, които отразяват финансовото им състояние както поотделно, така и на консолидирана основа.

(2) За целите на надзора платежните институции представят на БНБ отделни счетоводни отчети относно извършваните от тях платежни услуги по чл. 4 и относно дейностите по чл. 18 и 19 в периодичност и със съдържание, определени от БНБ с наредба.

(3) Платежните институции съхраняват най-малко 5 години цялата счетоводна и друга информация и документация относно предоставените от тях платежни услуги, включително сключените договори, и извършваните допълнителни дейности.

Одитори

Чл. 23. (1) Годишните финансови отчети на платежните институции, както и годишните отчети по чл. 22, ал. 2 се проверяват и заверяват от специализирано одиторско предприятие, което е регистриран одитор съгласно Закона за независимия финансов одит.

(2) В доклада си одиторът дава заключение относно достоверното представяне на имущественото и финансовото състояние на платежната институция и получения финансов резултат.

(3) Одиторът извършва преглед и изразява одиторско мнение и относно надеждността на системите за вътрешен контрол на платежната институция и съответствието на изготвените от нея годишни отчети по чл. 22, ал. 2 с изискванията на този закон и на подзаконовите актове по прилагането му.

(4) Лицата, които имат материални интереси в платежна институция, различни от тези на ползватели на платежни услуги, или са служители или представители на платежната институция, не могат да бъдат избирани за нейни одитори или да участват в одита на тази институция.

(5) Едно и също лице не може да бъде одитор на една и съща платежна институция за период, надхвърлящ 5 последователни години.

(6) Лице, на което през последните три години са налагани санкции по Закона за независимия финансов одит, не може да бъде одитор на платежна институция.

Задължения на одиторите

Чл. 24. (1) Одиторите информират незабавно и в писмена форма БНБ за всички обстоятелства, които са им станали известни в хода на проверката и които:

1. представляват нарушение на законите, подзаконовите нормативни актове и актовете на БНБ, които регулират дейността на платежната институция;

2. засягат или могат да доведат до засягане нормалното функциониране на платежната институция;

3. водят или биха могли да доведат до ситуация, при която платежната институция няма да е в състояние да изпълнява своите парични задължения;

4. водят до отказ на одитора да завери отчетите или до заверка на отчетите с изразяване на резерви;

5. са свързани с действия на администратор на платежната институция по смисъла на § 1, ал. 1, т. 1 от допълнителните разпоредби на Закона за кредитните институции, които причиняват или могат да причинят значителни вреди на платежната институция или на нейни клиенти;

6. са свързани с неверни или непълни данни в отчетите и докладите, които платежната институция редовно представя в БНБ.

(2) Одиторите на платежната институция са длъжни при писмено искане от БНБ да ѝ представят съответната документация относно обстоятелствата по ал. 1, както и друга информация и документи, придобити в хода на одита.

(3) Одиторите не носят отговорност за нарушаване на съответните законови или договорни условия за запазване на конфиденциалност в случаите, когато по реда на този закон добросъвестно са предоставили информация на БНБ.

Раздел IV

Представители, клонове и подизпълнители на платежна институция

Клонове и представители

Чл. 25. (1) Платежната институция може да осъществява дейността, за която е лицензирана, пряко или чрез представител.

(2) Представител е търговец, който извършва от името на лицензирана от БНБ платежна институция дейност по предоставяне на платежни услуги.

(3) Платежната институция подава заявление до БНБ за вписване в регистъра по чл. 17 на нейните представители и клонове, заедно с необходимите за това документи.

(4) Представителите и клоновете не могат да започнат дейност преди регистрирането им.

(5) Редът за подаване на заявленията по ал. 3 и изискваните документи за вписване и заличаване от регистъра по чл. 17 на представители и клонове на платежни институции се определят с наредба на БНБ.

Вписване и заличаване на клонове и представители

Чл. 26. (1) След като провери предоставените от платежната институция информация и документи, БНБ вписва клона или представителя в регистъра по чл. 17.

(2) Българската народна банка отказва вписването на клона или представителя, ако установи, че представените документи съдържат неточна или невярна информация или не съответстват на изискванията на този закон и на подзаконовите актове по прилагането му.

(3) Българската народна банка заличава от регистъра представителя или клона, ако престанат да отговарят на изискванията на този закон и на подзаконовите актове по прилагането му, както и ако установи, че вписването е било извършено въз основа на невярна информация или документи.

(4) Българската народна банка заличава от регистъра представител или клон въз основа на писмено заявление, подадено от платежната институция най-малко 7 дни преди датата на преустановяване извършването на дейност.

Отговорност на платежната институция

Чл. 27. (1) Платежната институция носи отговорност за действията на нейните служители, клонове, представители или подизпълнители.

(2) Представителите или клоновете на платежната институция информират ползвателите на платежни услуги, че действат от името на платежната институция.

(3) При заличаване на представителя от регистъра документите и средствата във връзка с неизплатените задължения и неприключените отношения по предоставяне на платежни услуги или дейности, свързани с предоставянето на такива услуги, се предоставят на платежната институция.

Изисквания при използване на подизпълнител

Чл. 28. (1) Ако платежна институция възнамерява да възложи на подизпълнител осъществяването на оперативни функции, свързани с платежни услуги, тя уведомява за това БНБ.

(2) Възлагането на важни оперативни функции на подизпълнител не може да се извършва по начин, който съществено намалява качеството на вътрешния контрол на платежната институция или възможността на БНБ да следи за изпълнението на изискванията на този закон.

(3) Важни оперативни функции са тези, при които недостатък или пропуск при тяхното изпълнение би довел до съществено нарушение на изискванията на този закон, на финансовите показатели, надеждността и/или непрекъснатото предоставяне на платежни услуги от платежната институция.

(4) При възлагането на важни оперативни функции на подизпълнител се спазват следните изисквания:

1. възлагането да не води до прехвърляне на функции, свързани с управлението на платежната институция, на трети лица;

2. възлагането да не води до промяна на правата и задълженията на платежната институция спрямо ползвателите на предоставяните от нея платежни услуги;

3. да не се нарушават или променят условията, при които е издаден лицензът на платежната институция, и да не се нарушават изискванията към дейността ѝ.

(5) Платежните институции предприемат необходимите мерки, за да осигурят спазването на изискванията на този закон от лицата, на които са възложили оперативни функции.

Раздел V

Право на установяване и свобода на предоставяне на услуги

Извършване на дейност на територията на друга държава-членка от платежна институция, лицензирана в Република България

Чл. 29. (1) Платежна институция, лицензирана в Република България, може да извършва включените в лиценза ѝ платежни услуги на територията на друга държава-членка чрез клон, представител или директно, след като уведоми пис-

мено БНБ за намерението си за първи път да извършва дейности на територията на друга държава-членка.

(2) С уведомлението по ал. 1 платежната институция информира БНБ относно:

1. държавата-членка, на чиято територия възнамерява да извършва дейност;
2. начина, по който платежната институция ще извършва дейност – чрез клон, представител или директно;
3. вида на платежните услуги, които ще се предоставят на територията на другата държава-членка.

(3) Ако платежната институция възнамерява да предоставя платежни услуги чрез клон, освен информацията по ал. 2 тя предоставя на БНБ и данни за:

1. лицата, на които е възложено управлението и представителството на кло-на, заедно с описание на отговорностите им;
2. организационната структура и адреса на клона;
3. документите съгласно чл. 25, ал. 5.

(4) В срок до един месец от получаване на уведомлението и на всички документи по ал. 2 и 3 БНБ изпраща на компетентните органи на приемащата държава информация относно наименованието и адреса на управление в Република България на платежната институция, както и информация по ал. 2, т. 2 и 3 и ал. 3, като информира и платежната институция за изпратеното уведомление и вписва в регистъра по чл. 17 извършването на дейност в друга държава-членка чрез клон.

(5) Когато платежна институция възнамерява да извършва дейност чрез представител в друга държава-членка, БНБ информира предварително компетентните органи на приемащата държава за намерението си да впише представителя в регистъра по чл. 17. След като обсъди становището на компетентните органи на приемащата държава, БНБ вписва представителя в регистъра.

(6) (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) Ако БНБ бъде уведомена от компетентните органи на приемащата държава, че имат основателни съмнения, че платежна институция, лицензирана в Република България, ще използва или използва клон или представител с цел изпиране на пари или финансиране на тероризма, или че използването на представител или учредяването на клон може да повиши риска от изпиране на пари или финансиране на тероризма, тя може да откаже да регистрира клона или представителя или да заличи вече направена регистрация.

(7) Във връзка с осъществяване на надзорните си правомощия БНБ си сътрудничи с компетентните органи на приемащата държава, когато платежна институция, лицензирана в Република България, осъществява дейност чрез клон, представител или директно на територията на тази държава-членка.

(8) Българската народна банка обменя с компетентните органи на приемащата държава-членка информация и документи, необходими за осъществяването на надзор, включително информация относно нарушения и предполагаеми

нарушения от страна на клон, представител или подизпълнител на лицензирана в Република България платежна институция, както и всяка друга съществена информация, поискана от компетентните органи на приемащата държава или предоставена им по инициатива на БНБ.

(9) Българската народна банка може да извършва проверки на място на лицензирана от нея платежна институция, осъществяваща дейност на територията на друга държава-членка, след като уведоми предварително съответните компетентни органи на тази държава-членка. Българската народна банка може да делегира на компетентните органи на приемащата държава да извършат проверка на място върху дейността на лицензирана от БНБ платежна институция, извършваща дейност на територията на тази държава-членка.

Извършване на дейност на територията на Република България от платежна институция, лицензирана в друга държава-членка

Чл. 30. (1) Платежна институция, лицензирана в друга държава-членка, може да извършва на територията на Република България включените в лиценза ѝ платежни услуги чрез клон, представител или директно, след като БНБ бъде уведомена за това от компетентния орган, издал лиценза.

(2) Българската народна банка си сътрудничи с компетентните органи на изпращащата държава-членка, когато лицензирана от тях платежна институция извършва дейност чрез клон, представител или директно на територията на Република България.

(3) Българската народна банка обменя с компетентните органи на изпращащата държава-членка информация и документи, необходими за осъществяването на надзор на лицензирана от тях платежна институция, включително информация относно нарушения или предполагаеми нарушения от страна на клон, представител или подизпълнител на такава институция, както и всяка друга съществена информация, поискана от компетентните органи на изпращащата държава-членка или предоставена им по инициатива на БНБ.

(4) Компетентните органи на държава-членка по произход могат след предварително уведомление за това до БНБ да извършат проверка на място на лицензирана от тях платежна институция, осъществяваща дейност на територията на Република България. Българската народна банка може при делегиране от компетентните органи на изпращащата държава-членка да извърши проверка на място в платежна институция, лицензирана в друга държава-членка и извършваща дейност на територията на Република България.

(5) Българската народна банка уведомява компетентните органи на изпращащата държава, в която е лицензирана платежната институция, когато съществуват основателни съмнения, че тази платежна институция ще използва или използва клон или представител на територията на Република България с цел изпиране на пари или финансиране на тероризма, или че използването на такъв

представител или учредяването на такъв клон може да повиши риска от изпиране на пари или финансиране на тероризма.

Глава трета

ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ИНФОРМАЦИЯТА ПРИ ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ПЛАТЕЖНИ УСЛУГИ

Раздел I

Общи положения

Приложно поле

Чл. 31. (1) Разпоредбите на тази глава се прилагат за еднократни платежни операции, рамкови договори и платежни операции – предмет на тези договори.

(2) Изискванията на тази глава се прилагат, когато доставчикът на платежни услуги на платеца и/или доставчикът на платежни услуги на получателя, или единственият доставчик на платежни услуги по платежната операция се намират на територията на Европейската общност.

(3) Когато ползвателят на платежна услуга не е потребител, страните по платежна операция могат да договорят, че в отношенията им няма да се прилагат изцяло или отчасти изискванията на тази глава.

Изключения от изискванията за информацията относно платежни инструменти и електронни пари на ниска стойност

Чл. 32. За платежни инструменти и електронни пари, които според рамковия договор се използват само за извършване на отделни платежни операции, които не надвишават 60 лв. или тяхната равностойност в чуждестранна валута, или които имат лимит на плащанията от 300 лв. или тяхната равностойност в чуждестранна валута, или на които се съхраняват средства, които в нито един момент не надхвърлят 300 лв. или тяхната равностойност в чуждестранна валута, може да се договори следното:

1. доставчикът на платежни услуги да няма задължение да предоставя информация по чл. 41, 42 и 45 и да предоставя на платеца само информация за основните характеристики на платежната услуга, включително информацията относно начина, по който може да се използва платежният инструмент, отговорността, дължимите такси и други съществени обстоятелства, необходими за вземането на информирано решение, както и за мястото, където е осигурена на разположение всяка друга информация по чл. 41;

2. от доставчика на платежни услуги да не се изисква да предлага промени в условията на рамковия договор по начина и в сроковете, предвидени в чл. 43;

3. след изпълнение на платежната операция доставчикът на платежни услуги да няма задължение да предоставя информация по чл. 46 и 47, като:

а) предоставя или осигурява на разположение само справка, позволяваща на ползвателя на платежни услуги да идентифицира платежната операция, нейната стойност и дължимите такси за нея и/или в случай на няколко платежни операции от един и същ вид, извършени към един и същ получател – само информацията относно общия им размер и дължимите за тях такси;

б) не е задължен да предоставя или осигурява на разположение информацията по буква „а“, ако липсва техническа възможност за това; в този случай доставчикът на платежни услуги осигурява на платеца възможност да проверява размера на наличните средства.

Такси за предоставяне на информация

Чл. 33. (1) Доставчикът на платежни услуги не може да начислява на ползвателите на платежни услуги такси за предоставяне на информация, изискуема съгласно тази глава.

(2) Страните по договор за предоставяне на платежна услуга могат да договорят заплащането на такси за допълнителна информация или за предоставяне на информация на по-кратки от установените в този закон периоди, или за предоставяне на информация чрез средства за комуникация, различни от установените в рамковия договор, по искане на ползвателя на платежна услуга. В тези случаи доставчикът на платежни услуги може да начислява такси, които са адекватни и съответстващи на действителните му разходи.

Валута и обмяна на валута

Чл. 34. (1) Плащанията се извършват във валутата, уговорена между страните.

(2) Когато преди началото на платежна операция в търговски обект или от получателя се предлага услуга по обмяна на валута, лицето, предлагащо на платеца услугата по обмяна на валута, му съобщава предварително всички такси и комисиони и обменния курс, които ще използва при обмяната на валута.

(3) Платецът приема услугата по обмяна на валута във връзка с платежна операция въз основа на информацията по ал. 2.

Информация относно таксите, дължими за ползване на платежни инструменти

Чл. 35. (1) Когато получателят на плащане по платежна операция, осъществена с определен платежен инструмент, изисква такса или предлага отстъпка за използването му, той информира платеца за това преди началото на платежната операция.

(2) Когато за използването на определен платежен инструмент доставчикът на платежни услуги или трето лице изисква такса, информира за това ползвателя на платежни услуги преди началото на платежната операция.

Раздел II

Еднократни платежни операции

Приложно поле

Чл. 36. (1) Този раздел се прилага за еднократни платежни операции, които не са предмет на рамков договор.

(2) Когато платежно нареждане за еднократна платежна операция се предава посредством платежен инструмент, уреден с рамков договор, доставчикът на платежни услуги не е задължен да предоставя или да осигурява на разположение на ползвателя информация, която вече му е предоставена от друг доставчик на платежни услуги, както и информация, която ще му бъде предоставена в изпълнение на този рамков договор.

Предварителна информация

Чл. 37. (1) Преди ползвателят на платежни услуги да бъде обвързан с договор или с предложение за извършване на еднократна платежна услуга, доставчикът на платежната услуга осигурява на разположение на ползвателя на платежни услуги по достъпен начин следната предварителна информация:

1. вида и характеристиките на информацията или уникален идентификатор, или друга информация, която трябва да бъде предоставена от ползвателя на платежни услуги, за да се осигури точното изпълнение на платежното нареждане;
2. максималния срок за изпълнение на предоставяната платежна услуга;
3. всички такси и комисиони, дължими от ползвателя на платежни услуги на доставчика на платежни услуги, и когато е приложимо, представени по вид и стойност;
4. когато е приложимо, действащия или референтния обменен курс, който ще се използва при платежната операция;
5. срока, след който непотърсени от получателя средства ще бъдат върнати на платеца – при извършване на налични парични преводи; този срок не може да надвишава 7 дни от датата на нареждане на превода.

(2) Информацията по ал. 1 се предоставя във вид на ясен и разбираем текст и в достъпна форма на официалния език на държавата-членка, в която се предлага платежната услуга, или на друг език, уговорен между страните.

(3) По искане на ползвателя на платежни услуги доставчикът на платежни услуги му предоставя информацията по ал. 1 на хартиен или друг дълготраен носител.

(4) Ако по искане на ползвателя на платежни услуги договорът за еднократна платежна услуга е сключен чрез средства за дистанционна комуникация и не е

налице възможност доставчикът на платежни услуги да спази изискванията на ал. 1, доставчикът изпълнява задълженията си незабавно след изпълнението на платежната операция.

(5) Задълженията на доставчика на платежни услуги по ал. 1 могат да бъдат изпълнени чрез предоставяне на ползвателя на платежни услуги на проекта на договор за еднократна платежна услуга или на платежното нареждане, ако в тях се съдържа изцяло информацията по ал. 1 и са спазени изискванията на ал. 2.

(6) Когато е приложимо, с оглед спецификата на платежната операция доставчикът на платежни услуги предоставя на ползвателя на платежни услуги по достъпен начин всяка друга информация по чл. 41, която е от значение за платежната операция.

Информация за плащане след получаване на платежното нареждане

Чл. 38. (1) Незабавно след получаване на платежното нареждане доставчикът на платежни услуги на плащане предоставя или осигурява на разположение на плащане по достъпен начин следната информация:

1. регистрационния номер на платежната операция и, когато е необходимо, информацията относно получателя;

2. стойността на платежната операция, изразена във валутата, в която е дадено платежното нареждане;

3. данни за размера на всички такси и комисиони, дължими от плащане във връзка с платежната операция, и когато е приложимо, представени по вид и стойност;

4. когато е приложимо, обменния курс, използван от доставчика на платежни услуги при платежната операция, или данни за този курс, когато е различен от предварително оповестения по реда на чл. 37, и стойността на платежната операция след извършената обмяна на валута;

5. датата на получаване на платежното нареждане.

(2) За информацията по ал. 1 се прилагат изискванията на чл. 37, ал. 2 и 3.

Информация за получателя след изпълнение на платежното нареждане

Чл. 39. (1) Незабавно след изпълнението на платежната операция доставчикът на платежни услуги на получателя предоставя или осигурява на разположение на получателя по достъпен начин следната информация:

1. регистрационния номер на платежната операция и информацията относно плащане, както и всяка друга информация, придружаваща платежната операция;

2. стойността на платежната операция, изразена във валутата, в която средствата са предоставени на разположение на получателя;

3. данни за размера на всички такси и комисиони, дължими от получателя във връзка с платежната операция, и когато е приложимо, представени по вид и стойност;

4. когато е приложимо, обменния курс, използван при платежната операция от доставчика на платежни услуги на получателя, както и стойността на платежната операция преди обмяната на валута;

5. вальора на заверяване на сметката на получателя.

(2) За информацията по ал. 1 се прилагат изискванията на чл. 37, ал. 2 и 3.

Раздел III

Рамкови договори

Приложно поле

Чл. 40. (1) Този раздел се прилага за платежни операции, които са предмет на рамков договор.

(2) Рамков договор е договор за платежни услуги, уреждащ бъдещото изпълнение на отделни или на поредица от платежни операции, който може да определя задълженията и условията за откриване и водене на платежна сметка и съдържа най-малко предварителната информация по чл. 41.

Предварителна информация

Чл. 41. В достатъчен срок преди ползвателят на платежни услуги да бъде обвързан с рамков договор или с предложение за сключване на такъв договор, доставчикът на платежната услуга трябва да предостави на ползвателя на платежна услуга следната предварителна информация относно:

1. доставчика на платежни услуги:

а) наименование, седалище и адрес на управление и, когато е приложимо, адрес на представителя или клона, установен в държавата-членка, в която се предлагат платежните услуги, както и друг адрес, включително електронен адрес, необходим за връзка с доставчика на платежни услуги;

б) посочване на компетентния орган, отговорен за надзора спрямо доставчика на платежни услуги, на регистъра при компетентния орган, в който е вписан съответният доставчик на платежни услуги, и на регистрационния му номер или друг равностоен начин за идентифицирането му (единен идентификационен код);

2. платежните услуги:

а) описание на платежните услуги, които ще бъдат предоставяни;

б) вида и характеристиките на информацията или уникален идентификатор, които трябва да бъдат предоставени от ползвателя на платежни услуги, за да се осигури точното изпълнение на платежно нареждане;

в) формата и реда за даване на съгласие за изпълнение на платежната операция и за оттеглянето на това съгласие;

г) данни за момента на получаване на платежното нареждане по чл. 60 и за крайния срок за приемане на платежното нареждане, ако има такъв, определен от доставчика на платежни услуги;

д) максималния срок за изпълнение на предоставяните платежни услуги;

е) данни за възможността за уговаряне на лимити на плащанията при използване на платежни инструменти;

3. таксите, комисионите, лихвените проценти и обменните курсове във връзка с предоставяните платежни услуги:

а) всички такси и комисиони, дължими от ползвателя на платежна услуга на доставчика, и когато е приложимо, представени по вид и стойност;

б) когато е приложимо, лихвения процент и обменния курс, които се прилагат, а ако се използва референтен лихвен процент или обменен курс – начина на изчисляването им, както и съответната дата, индекс или база за определяне на такъв референтен лихвен процент или обменен курс;

в) ако е уговорено, незабавно прилагане на промените в референтния лихвен процент или обменен курс и данни за информационните изисквания относно промените в съответствие с чл. 43;

4. реда за осъществяване на комуникация между страните по договора:

а) когато е приложимо, средствата за комуникация, включително техническите изисквания към оборудването на ползвателя на платежни услуги, уговорени между страните за предаване на информация, или уведомления съгласно този закон;

б) начина и периодичността, с която изискуемата по закон информация ще бъде предоставяна или оставяна на разположение на ползвателя на платежни услуги;

в) езика или езиците, на които ще се сключи рамковият договор и ще се осъществява комуникация по време на действието на договора;

г) правото на ползвателя на платежни услуги да получи по всяко време условията на рамковия договор в съответствие с чл. 42;

5. защитните мерки:

а) описание на действията, които трябва да бъдат предприети от ползвателя на платежни услуги с цел запазване сигурността на определен платежен инструмент, както и процедурата за уведомяване на доставчика на платежни услуги в случай на загуба, кражба, присвояване или неразрешена употреба на платежен инструмент съгласно чл. 53, т. 2;

б) ако е уговорено, условията, при които доставчикът на платежни услуги има право да блокира определен платежен инструмент съгласно чл. 52;

в) отговорността на платеца с посочване размера на сумата съгласно чл. 58;

г) срока и начина, по който ползвателят на платежни услуги е задължен да уведоми доставчика на платежни услуги за всяка неразрешена или неточно изпълнена платежна операция съгласно чл. 55, както и отговорността на доставчика на платежни услуги за неразрешени платежни операции съгласно чл. 57;

- д) отговорност на доставчика на платежни услуги за изпълнението на платежните операции съгласно чл. 68, 69 и чл. 70, ал. 1;
- е) условията за възстановяване на средства в съответствие с чл. 59;
- б. изменението и прекратяването на рамковия договор:
 - а) ако е уговорено, информация, че ползвателят на платежни услуги ще се смята за обвързан от промените в условията на рамковия договор, освен ако уведоми доставчика на платежни услуги, че не приема тези промени преди датата, на която промените влизат в сила;
 - б) срок на договора;
 - в) посочване, че ползвателят на платежни услуги има право да прекрати рамковия договор и споразуменията, свързани с него, съгласно чл. 44;
- 7. реда за правна защита:
 - а) посочване на предвижданото според договора приложимо право и/или компетентен съд;
 - б) посочване на извънсъдебни процедури за възражение и решаване на спорове, достъпни за ползвателя на платежни услуги.

Начин за предоставяне на информацията

Чл. 42. (1) Информацията по чл. 41 се предоставя на хартиен или друг дълготраен носител във вид на разбираем текст и в достъпна форма на официалния език на държавата-членка, в която се предлага платежната услуга, или на друг език, уговорен между страните.

(2) Ако по искане на ползвателя на платежни услуги рамковият договор е сключен чрез средства за дистанционна комуникация и не е налице възможност доставчикът на платежни услуги да спази изискванията на чл. 41, доставчикът на платежни услуги изпълнява задълженията си незабавно след сключване на рамковия договор.

(3) Задълженията на доставчика на платежни услуги по чл. 41 могат да бъдат изпълнени чрез предоставяне на ползвателя на платежни услуги на проекта на рамков договор, ако в него се съдържа изцяло информацията по чл. 41 и са спазени изискванията на ал. 2.

(4) По време на действието на рамковия договор ползвателят на платежни услуги има право при поискване да получи условията на рамковия договор, както и предварителната информация по чл. 41 на хартиен или друг дълготраен носител.

Промени в рамковия договор

Чл. 43. (1) Всички предвиджани промени в рамковия договор, отнасящи се до промени в предварителната информация по чл. 41, се предоставят предварително по начина, посочен в чл. 42, ал. 1, от доставчика на платежни услуги на ползвателя на платежни услуги в срок не по-малко от два месеца преди датата, на която е предложено промените да влязат в сила.

(2) Когато е приложимо, заедно с уведомлението по ал. 1 доставчикът на платежни услуги информира ползвателя на платежни услуги, че смята, че последният е приел промените в условията на рамковия договор, освен ако уведоми доставчика на платежни услуги, че не приема тези промени преди датата, на която промените влизат в сила. В тези случаи доставчикът на платежни услуги трябва да уведоми ползвателя на платежни услуги, че последният има право да прекрати незабавно рамковия договор преди датата, на която е предложено промените да влязат в сила, без да носи отговорност за разноски и обезщетения.

(3) Ако рамковият договор предвижда такава възможност, промените в лихвените проценти и обменните курсове могат да се прилагат незабавно и без предварително уведомление по ал. 1, ако тези промени са на база референтния лихвен процент или референтния обменен курс и възможността за незабавно прилагане на тези промени е посочена в предварителната информация по чл. 41.

(4) В случаите по ал. 3 ползвателят на платежни услуги трябва да бъде информиран за промените при първа възможност, като промените трябва да му бъдат представени на хартиен или друг дълготраен носител, освен ако между страните по договора бъде уговорен друг срок или начин, по който информацията трябва да се предостави или осигури на разположение.

(5) Когато промените в лихвените проценти или обменните курсове са по-благоприятни за ползвателя на платежни услуги, те се прилагат без предварително уведомление.

(6) При изпълнението на платежни операции доставчиците на платежни услуги прилагат и изчисляват промените в лихвения процент или в обменния курс по обективен начин, който не накърнява правата на ползвателите на платежни услуги.

(7) Обхватът на предоставените платежни услуги може да се разширява по взаимно съгласие на страните, като срокът по ал. 1 не се прилага.

Прекратяване

Чл. 44. (1) Ползвателят на платежни услуги може по всяко време да прекрати рамковия договор, освен ако страните по договора са уговорили срок на предизвестие, който не може да е по-дълъг от един месец.

(2) При прекратяване на безсрочен рамков договор или на рамков договор, чийто срок е по-дълъг от 12 месеца, ползвателят на платежни услуги не може да бъде задължаван да заплаща такси или неустойки за прекратяването, ако са изтекли 12 месеца от сключването на рамковия договор.

(3) Извън случаите по ал. 2 таксите или неустойките за прекратяване на рамков договор трябва да са подходящи и съобразени с действителните разходи на доставчика на платежни услуги.

(4) Ако е уговорено в рамковия договор, доставчикът на платежни услуги може да прекрати безсрочен рамков договор с предизвестие със срок най-малко

два месеца. Предизвестие се предоставя на ползвателя на платежни услуги на хартиен или друг дълготраен носител.

(5) При прекратяването на рамков договор ползвателят на платежни услуги заплаща начисляваните периодично по договора такси за платежни услуги пропорционално на изтеклия период на действие на договора. Ако такива такси са платени авансово, те се възстановяват пропорционално на срока на прекратяването.

(6) Алинеи 1–5 не се прилагат при прекратяване на рамков договор поради неизпълнение на задължение на една от страните.

Информация преди изпълнението на отделна платежна операция

Чл. 45. В случаите, когато платецът е поискал изпълнение на отделна платежна операция по рамков договор, при получаване на искане от платеца за тази платежна операция доставчикът на платежни услуги му предоставя изрична информация за максималния срок за изпълнението ѝ и за таксите и комисионите, дължими от платеца, и когато е приложимо, представянето им по вид и стойност.

Информация за платеца относно отделни платежни операции по рамков договор

Чл. 46. (1) След като сметката на платеца бъде задължена със сумата на отделна платежна операция по рамков договор или ако платецът не използва платежна сметка – след получаване на платежното нареждане, доставчикът на платежни услуги на платеца му предоставя незабавно на хартиен или друг дълготраен носител следната информация:

1. регистрационен номер на платежната операция и, когато е необходимо, информация относно получателя;

2. стойността на платежната операция, изразена във валутата, в която е задължена платежната сметка на платеца, или във валутата, посочена в платежното нареждане;

3. данни за размера на всички такси и лихви, дължими от платеца във връзка с платежната операция, представени по вид и стойност;

4. обменния курс, използван от доставчика на платежни услуги по отношение на платежната операция, и стойността на платежната операция след извършената обмяна на валута;

5. вальора на задължаване на платежната сметка или датата на получаване на платежното нареждане.

(2) В рамковия договор може да бъде предвидено, че информацията по ал. 1 се предоставя или осигурява на разположение на ползвателя на платежни услуги поне веднъж месечно и по уговорен начин, който позволява на платеца да съхранява и възпроизвежда информацията в непроменен вид.

Информация за получателя относно отделни платежни операции по рамков договор

Чл. 47. (1) След изпълнението на отделна платежна операция по рамков договор доставчикът на платежни услуги предоставя на получателя съвременно на хартиен или друг дълготраен носител следната информация:

1. регистрационен номер и, когато е необходимо, информация относно платеща, както и всяка друга информация, придружаваща платежната операция;

2. стойността на платежната операция, изразена във валутата, в която е завършена платежната сметка на получателя;

3. данни за размера на всички такси и лихви, дължими от получателя във връзка с платежната операция, представени по вид и стойност;

4. обменния курс, използван при платежната операция от доставчика на платежни услуги на получателя, и стойността на платежната операция преди обмяната на валута;

5. вальора на заверяване на сметката на получателя.

(2) В рамковия договор може да бъде предвидено, че информацията по ал. 1 се предоставя или осигурява на разположение на получателя поне веднъж месечно и по уговорен начин, който позволява на получателя да съхранява и възпроизвежда информацията в непроменен вид.

Глава четвърта

ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПРИ ПРЕДОСТАВЯНЕТО И ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ПЛАТЕЖНИ УСЛУГИ

Раздел I

Общи положения

Приложно поле

Чл. 48. (1) Изискванията на тази глава се прилагат, когато доставчикът на платежни услуги на платеща и доставчикът на платежни услуги на получателя или единственият доставчик на платежни услуги по платежната операция се намират на територията на Европейската общност.

(2) Когато ползвателят на платежна услуга не е потребител, страните по платежната операция могат да договорят, че в отношенията им няма да се прилагат чл. 49, ал. 1, чл. 51, ал. 1, чл. 56, 58, 59, 62, 68, 69 и чл. 70, ал. 1, както и да договорят срок, различен от предвидения в чл. 55.

(3) Българската народна банка може да определя с наредба изисквания и процедури за изпълнение на платежни операции и използване на определени платежни инструменти.

Приложими такси

Чл. 49. (1) Доставчикът на платежни услуги не може да начислява на ползвателите на платежни услуги такси за изпълнение на неговите информационни задължения или за предприемане на коригиращи и предпазни мерки, освен когато в тази глава е предвидено друго. Ако се допуска начисляване на такси, те се договарят между ползвателя на платежни услуги и доставчика на платежни услуги и трябва да съответстват на действителните разходи на доставчика на платежни услуги.

(2) Получателят заплаща таксите, които се събират от неговия доставчик на платежни услуги, а плащецът заплаща таксите, които се събират от неговия доставчик на платежни услуги, освен в случаите, когато платежната операция изисква обмяна на валута.

(3) Доставчикът на платежни услуги не може да препятства получателя да изисква от плащеца заплащането на такси или да му предлага отстъпка за използването на определен платежен инструмент.

(4) При платежни операции, извършвани чрез платежна карта или друг подобен инструмент, получателят не може да изисква от плащеца заплащане на такси за използването на инструмента.

(5) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) Когато плащанията се извършват във валута, различна от валутата на държава-членка, страните по платежната операция могат да договорят заплащане на таксите по начин, различен от определения в ал. 2 и в чл. 63, ал. 4.

Изключения за платежни инструменти и електронни пари на ниска стойност

Чл. 50. (1) За платежни инструменти и електронни пари, които според рамковия договор се използват само за извършване на отделни платежни операции, които не надвишават 60 лв. или тяхната равностойност в чуждестранна валута или които имат лимит на плащанията от 300 лв. или тяхната равностойност в чуждестранна валута, или на които се съхраняват средства, които в нито един момент не надхвърлят 300 лв. или тяхната равностойност в чуждестранна валута, доставчиците на платежни услуги могат да уговорят с ползвателите на платежни услуги:

1. да не се прилагат чл. 53, т. 2, чл. 54, ал. 1, т. 4–6 и чл. 58, ал. 3 и 4, ако платежният инструмент не позволява блокиране или предотвратяване на по-нататъшното му използване;

2. да не се прилагат чл. 56, 57 и чл. 58, ал. 1 и 2, ако по причини, присъщи на платежния инструмент, доставчикът на платежни услуги не е в състояние да докаже, че платежната операция е била разрешена;

3. че доставчикът на платежни услуги няма да има задължението по чл. 61, ал. 1, 2 и 3 да предоставя уведомление за отказ за изпълнение на платежно на-

реждане, ако причините за този отказ са очевидни с оглед на конкретните обстоятелства;

4. че платецът няма да има право да отменя платежното нареждане, след като е предал платежното нареждане или след като е дал съгласието си за изпълнение на платежната операция на получателя;

5. да се прилагат срокове за изпълнение, различни от установените в чл. 64, ал. 2–7.

(2) Разпоредбите на чл. 57 и 58 се прилагат и за електронни пари, освен ако доставчикът на платежни услуги на платеца няма възможност да блокира платежната сметка или платежния инструмент.

Раздел II

Разрешаване на платежни операции

Съгласие и оттегляне на съгласието

Чл. 51. (1) Платежната операция е разрешена, ако платецът я е наредил или е дал съгласие за изпълнението ѝ. При липса на съгласие платежната операция е неразрешена.

(2) Разрешението от платеца се дава преди изпълнението на платежната операция или ако е уговорено между платеца и неговия доставчик на платежни услуги – след изпълнението на операцията.

(3) Съгласието за изпълнение на платежна операция или на поредица от платежни операции се дава по ред и начин, уговорени между платеца и неговия доставчик на платежни услуги.

(4) Наредването или съгласието на платеца за изпълнение на платежна операция може да бъде оттеглено от платеца по всяко време, но не по-късно от момента, в който платежната операция е станала неотменима съгласно чл. 62.

(5) При оттегляне на съгласието за изпълнение на поредица от платежни операции всички бъдещи платежни операции се смятат за неразрешени.

Ограничения при използване на платежен инструмент

Чл. 52. (1) В случаите, когато се дава съгласие чрез използване на конкретен платежен инструмент, платецът и неговият доставчик на платежни услуги могат да договорят лимити на платежните операции, изпълнени чрез платежния инструмент.

(2) Когато е уговорено в рамковия договор, доставчикът на платежни услуги има право да блокира използването на платежен инструмент по обективни причини, свързани със:

1. сигурността на платежния инструмент;
2. съмнения за неразрешена употреба на платежен инструмент;
3. употреба на платежния инструмент с цел измама;

4. значително нараснал риск платецът да не е в състояние да изпълни задължението си за плащане – при платежни инструменти с предоставяне на кредит.

(3) В случаите по ал. 2 при възможност преди блокирането или най-късно непосредствено след това доставчикът информира платеца за блокирането на платежния инструмент и за причините, наложили блокирането, освен ако даването на такава информация не е позволено поради съображения за сигурност или с оглед спазването на нормативни изисквания, пречатващи информирането на платеца.

(4) Доставчикът на платежни услуги деблокира платежния инструмент или го замества с нов платежен инструмент, след като причините за блокирането отпадат.

Задължения за ползвателя на платежни услуги по отношение на платежните инструменти

Чл. 53. Ползвателят на платежни услуги, който има право да използва определен платежен инструмент, има следните задължения:

1. да използва платежния инструмент в съответствие с условията за неговото издаване и използване;

2. да уведомява доставчика на платежни услуги или упълномощено от него лице за загубване, кражба, присвояване или неразрешена употреба на платежния инструмент незабавно след узнаването;

3. след получаване на платежния инструмент да предприеме всички разумни действия за запазване на неговите персонализирани защитни характеристики, включително да не записва каквато и да е информация за тези характеристики върху платежния инструмент и да не съхранява такава информация заедно с платежния инструмент.

Задължения на доставчика на платежни услуги по отношение на платежните инструменти

Чл. 54. (1) Доставчикът на платежни услуги, който издава платежен инструмент, има следните задължения:

1. да осигури недостъпност на персонализираните защитни характеристики на платежния инструмент за лица, различни от ползвателя на платежни услуги, който има право да използва платежния инструмент, без да се засягат задълженията на ползвателя на платежни услуги по чл. 53;

2. да не изпраща платежен инструмент, ако такъв не е поискан, освен в замяна на платежен инструмент, вече притежаван от ползвателя на платежни услуги;

3. да съхранява в 5-годишен срок информацията, която позволява проследяване на операциите, извършвани с платежния инструмент;

4. да създаде необходимите технически и други условия за приемане на уведомление от ползвателя на платежни услуги по чл. 53, т. 2 по всяко време, а при искане за деблокиране по чл. 52, ал. 4 – в рамките на работното време;

5. при поискване, отправено от ползвателя на платежни услуги, в срок до 18 месеца, считано от датата на уведомлението по чл. 53, т. 2, да му предостави съответните доказателства, че ползвателят е направил такова уведомление;

6. след уведомление по чл. 53, т. 2 да предотвратява своевременно всяко използване на платежния инструмент.

(2) Доставчикът на платежни услуги носи риска от неправомерно използване при изпращането на платежен инструмент на платеца, както и при изпращането на персонализирани защитни характеристики на платежен инструмент.

Уведомяване за неразрешени или неточно изпълнени платежни операции

Чл. 55. (1) Доставчикът на платежни услуги коригира платежната операция само ако ползвателят на платежни услуги го е уведомил без неоснователно забавяне, след като е узнал за неразрешената или неточно изпълнената платежна операция, която поражда възможност за предявяване на правата му, включително по смисъла на чл. 68, 69 и чл. 70, ал. 1, но не по-късно от 13 месеца от датата на задължаване на сметката му.

(2) Смята се, че ползвателят на платежни услуги е узнал за неразрешената или неточно изпълнената платежна операция най-късно с получаване на информацията по чл. 38, ал. 1 или чл. 46, ал. 1.

(3) Срокът по ал. 1 не се прилага, когато доставчикът на платежни услуги не е изпълнил задълженията си за предоставяне на информация за платежната операция съгласно глава трета.

Доказване на автентичността и точното изпълнение на платежна операция

Чл. 56. (1) Когато ползвателят на платежна услуга твърди, че не е разрешавал изпълнението на платежна операция или че е налице неточно изпълнена платежна операция, доставчикът на платежната услуга носи доказателствената тежест при установяване автентичността на платежната операция, нейното точно регистриране, осчетоводяването, както и за това, че операцията не е засегната от техническа повреда или друг недостатък.

(2) Установяването на автентичността е процедура, която позволява на доставчика на платежна услуга да провери правомерното използване на конкретен платежен инструмент, включително неговите персонализирани защитни характеристики. Използването на конкретен платежен инструмент се определя от правилата и процедурите на доставчика на платежни услуги по изпълнение на съответната платежна операция.

(3) Когато ползвателят на платежна услуга твърди, че не е разрешавал платежна операция, регистрираното от доставчика на платежни услуги използване на платежен инструмент не е достатъчно доказателство, че платежната операция е била разрешена от платеца или че платецът е действал чрез измама, или че

умишлено или при груба небрежност не е изпълнил някое от задълженията си по чл. 53.

Отговорност на доставчика на платежни услуги за неразрешени платежни операции

Чл. 57. (1) В случай на неразрешена платежна операция доставчикът на платежни услуги на платеца му възстановява незабавно стойността на неразрешената платежна операция и, когато е необходимо, възстановява платежната сметка на платеца в състоянието, в което тя би се намирала преди изпълнението на неразрешената платежна операция.

(2) Възстановяването по ал. 1 се извършва незабавно след приключване на процедурата по чл. 56, но не по-късно от 21 дни след получаване на уведомлението по чл. 55.

(3) Алинеи 1 и 2 се прилагат и за електронни пари, освен ако доставчикът на платежни услуги на платеца няма възможност да блокира платежната сметка или платежния инструмент.

Отговорност на платеца за неразрешени платежни операции

Чл. 58. (1) Разпоредбата на чл. 57 не се прилага и платецът понася загубите, свързани с всички неразрешени платежни операции, произтичащи от използването на изгубен, откраднат или незаконно присвоен платежен инструмент, когато платецът не е успял да запази персонализираните защитни характеристики на инструмента, до максимален размер, договорен между доставчика на платежни услуги и ползвателя, но не повече от 300 лв.

(2) Платецът понася всички загуби, свързани с неразрешени платежни операции, ако ги е причинил чрез измама или с неизпълнението на едно или повече от задълженията си по чл. 53 умишлено или поради груба небрежност. В тези случаи платецът понася вредите независимо от размера им.

(3) След уведомяване по реда на чл. 53, т. 2 платецът не понася никакви имуществени вреди, произтичащи от използване на изгубен, откраднат или незаконно присвоен платежен инструмент, с изключение на случаите, когато платецът е действал чрез измама.

(4) Ако доставчикът на платежни услуги не осигури подходящи начини за уведомление по всяко време за изгубен, откраднат или незаконно присвоен платежен инструмент съгласно изискванията на чл. 54, ал. 1, т. 4, платецът не носи отговорност за имуществените вреди, произтичащи от използването на този платежен инструмент, с изключение на случаите, когато платецът е действал чрез измама.

(5) Алинеи 1 – 4 се прилагат и за електронни пари, освен ако доставчикът на платежни услуги на платеца няма възможност да блокира платежната сметка или да блокира платежния инструмент.

Възстановяване на средства по платежна операция, извършена по инициатива на или чрез получателя

Чл. 59. (1) Платецът има право да поиска от своя доставчик на платежни услуги възстановяване на цялата сума по вече изпълнена и разрешена платежна операция, ако тя е наредена от или чрез получателя и са спазени следните условия:

1. към момента на даване на разрешението за изпълнение на платежната операция не е посочена нейната точна стойност, и

2. стойността на платежната операция надвишава очакваната от платеща стойност с оглед на неговите предходни разходи за подобни операции, условията на рамковия договор и други специфични за случая обстоятелства.

(2) Искането за възстановяване на средства по реда на ал. 1 се отправя от платеща в срок до 56 дни от датата, на която е била задължена сметката му. По искане на доставчика на платежни услуги платецът представя доказателства относно наличието на условията по ал. 1.

(3) Доставчикът на платежни услуги на платеща в срок до 10 работни дни от получаване на искането възстановява на платеща цялата сума на платежната операция или отказва възстановяването ѝ, като посочва основанията за отказ и органите, пред които платецът може да направи възражение, ако не приема изложените основания за отказ. Когато платецът и неговият доставчик са се договорили по реда на ал. 5, доставчикът не може да откаже възстановяване на сумата.

(4) За целите на ал. 1, т. 2 платецът не може да се позовава на причини, свързани с извършена обмяна на валута, ако е приложен референтният обменен курс, уговорен с доставчика на платежни услуги.

(5) При директен дебит платецът и неговият доставчик на платежни услуги могат да договорят в рамковия договор, че платецът ще има право на възстановяване на сумата по платежна операция от неговия доставчик на платежни услуги и без да са спазени условията по ал. 1.

(6) В рамковия договор между платеща и неговия доставчик на платежни услуги може да бъде уговорено, че платецът няма да има право на възстановяване по ал. 1, ако е дал съгласието си за изпълнение на платежната операция директно на своя доставчик на платежни услуги и доставчикът на платежни услуги или получателят е предоставил или осигурил на разположение на платеща информация за предстоящата платежна операция по договорен начин най-малко 28 дни преди датата на изпълнение на платежната операция.

Раздел III

Изпълнение на платежни операции

Получаване на платежно нареждане

Чл. 60. (1) Моментът на получаване на платежното нареждане е моментът, в който доставчикът на платежни услуги получава платежното нареждане, предадено пряко от платеца или косвено от или чрез получателя по договорените между страните ред и начин за получаване на платежното нареждане.

(2) Когато моментът на получаване не е работен ден за доставчика на платежни услуги на платеца, платежното нареждане се смята за получено на следващия работен ден.

(3) Доставчикът на платежни услуги може да определи краен срок в рамките на работния ден, след който всяко платежно нареждане се смята за получено на следващия работен ден.

(4) Когато ползвателят на платежни услуги, който подава платежно нареждане, и неговият доставчик се уговорят платежното нареждане да бъде изпълнено на определен ден или в деня, следващ изтичането на определен срок, или в деня, в който платецът предостави на своя доставчик на платежни услуги необходимите средства за изпълнение на нареждането, за момент на получаване на платежното нареждане се смята уговореният ден, а ако този ден не е работен за доставчика на платежни услуги – следващият работен ден.

Отказ за изпълнение на платежно нареждане

Чл. 61. (1) Когато доставчикът на платежни услуги откаже изпълнението на платежно нареждане, отказът и, ако е възможно, причините за него и процедурата за поправяне на фактическите грешки, довели до отказ, трябва да бъдат съобщени на ползвателя на платежни услуги, освен ако е налице забрана за предоставяне на подобна информация съгласно друг закон или акт на Европейската общност.

(2) Доставчикът на платежни услуги предоставя или осигурява на разположение на ползвателя на платежни услуги уведомлението по ал. 1 своевременно и по договорен с ползвателя начин в сроковете по чл. 64, ал. 2–8.

(3) В рамковия договор може да бъде предвидена възможност доставчикът на платежни услуги да начисли такса за предоставяне на уведомление, ако отказът за изпълнение на платежно нареждане е обективно обоснован.

(4) Когато са налице всички предвидени в рамковия договор условия, доставчикът на платежни услуги на платеца няма право да откаже изпълнението на разрешено платежно нареждане, независимо дали е подадено от платеца или от, или чрез получателя, освен ако за изпълнението на нареждането е налице ограничение съгласно нормативен акт.

(5) За целите на чл. 64, ал. 2–6, чл. 68, 69 и чл. 70, ал. 1 платежно нареждане, чието изпълнение е отказано, се смята за неполучено.

Неотменимост на платежното нареждане

Чл. 62. (1) Ползвателят на платежни услуги не може да отменя платежното нареждане след получаването му от доставчика на платежни услуги на платеца.

(2) Когато платежната операция се извършва по инициатива на или чрез получателя, платецът не може да отменя платежното нареждане след предаването му или след като е дал своето съгласие за изпълнение на платежната операция в полза на получателя.

(3) В случаите по чл. 60, ал. 4 ползвателят на платежни услуги може да отмени платежното нареждане най-късно до края на работния ден, предхождащ уговорения ден.

(4) При директен дебит платецът може да отмени платежното нареждане най-късно до края на работния ден, предхождащ уговорения ден за задължаване на сметката му.

(5) След изтичането на сроковете по ал. 1–4, но не по-късно от заверяване сметката на получателя, платежното нареждане може да бъде отменено само при съгласие за това между ползвателя на платежни услуги и неговия доставчик, като в случаите по ал. 2 и 4 се изисква и съгласието на получателя.

(6) Доставчикът на платежни услуги има право да начисли такса за отмяна на платежното нареждане, ако такава възможност е предвидена в рамковия договор.

Преведени и получени суми по платежното нареждане

Чл. 63. (1) Доставчикът на платежни услуги на платеца, доставчикът на платежни услуги на получателя и всички посредници на доставчиците на платежни услуги са длъжни да преведат в пълен размер сумата по платежната операция, без да удържат такси от нея.

(2) Не се допускат частични преводи по отделни платежни нареждания или искания за директен дебит.

(3) Получателят и неговият доставчик на платежни услуги могат да договорят, че доставчикът на платежни услуги има право да удържи таксите си от преведената сума, преди да завери сметката на получателя. В предоставената на получателя информация стойността на платежната операция се посочва отделно от размера на таксите, които ще бъдат удържани от нея.

(4) В случай на удържане на такси, различни от посочените в ал. 3, доставчикът на платежни услуги на платеца осигурява получаването на цялата сума по платежната операция от получателя, а ако платежната операция е извършена по инициатива на или чрез получателя, неговият доставчик на платежни услуги осигурява получаването на цялата сума по платежната операция от получателя.

Раздел IV

Срок за изпълнение и вальор**Срок за изпълнение на платежни операции в левове, евро и платежни операции, свързани с еднократна обмяна на валута между лев и евро**

Чл. 64. (1) Сроковете за изпълнение на платежни операции по този член се прилагат за платежни операции:

1. в левове;
2. в евро;
3. свързани с еднократна обмяна на валута между лев и евро, при условие че обмяната се извършва в Република България, както и в случаи на презгранични платежни операции, когато платежната операция се извършва в евро.

(2) Доставчикът на платежни услуги на платеца е длъжен да осигури заверяването на платежната сметка на доставчика на платежни услуги на получателя със сумата на платежната операция най-късно до края на следващия работен ден след момента на получаване на платежното нареждане. Този срок може да се удължава с още един работен ден при инициране на платежни операции на хартиен носител.

(3) При изпълнение на платежни операции в левове между доставчиците на платежни услуги, участващи в платежна система по чл. 103 или в платежна система по чл. 107, ал. 2, доставчикът на платежни услуги на платеца осигурява заверяването на платежната сметка на доставчика на платежни услуги на получателя в същия работен ден, в който е получено платежното нареждане.

(4) Доставчикът на платежни услуги по ал. 3 информира ползвателя за работното време, в което се приемат платежни нареждания за изпълнение през същия работен ден.

(5) Доставчикът на платежни услуги на получателя определя вальора на заверяване и осигурява на разположение по платежната сметка на получателя сумата по платежната операция след получаване на средствата от съответния доставчик на платежни услуги съгласно чл. 66.

(6) Доставчикът на платежни услуги на получателя предава на доставчика на платежни услуги на платеца платежното нареждане, дадено от или чрез получателя в рамките на предвидените между получателя и неговия доставчик срокове, така че да има възможност за сетълмент на уговорената дата.

(7) Когато получателят няма платежна сметка при доставчика на платежни услуги, средствата се осигуряват в сроковете по ал. 2–6 на разположение на получателя от доставчика на платежни услуги, който получава средствата за получателя.

(8) Когато пари в наличност са внесени от потребител по платежна сметка при доставчика на платежни услуги във валутата, в която е открита съответната

платежна сметка, доставчикът на платежни услуги осигурява на разположение сумата и определя вальора на заверяване незабавно след момента на получаване на средствата. Когато ползвателят на платежни услуги не е потребител, сумата се осигурява на разположение и вальорът се определя най-късно на следващия работен ден след получаване на средствата.

Срок за изпълнение на платежни операции в друга валута

Чл. 65. (1) При платежни операции, различни от посочените в чл. 64, ал. 1, се прилагат сроковете по чл. 64, освен ако между ползвателя на платежни услуги и неговия доставчик е договорено друго.

(2) При платежни операции в рамките на Европейската общност договорените срокове по ал. 1 не могат да надвишават 4 работни дни след момента на получаване на платежното нареждане.

Вальор на заверяване и вальор на задължаване на платежната сметка

Чл. 66. (1) Вальорът на заверяване на платежната сметка на получателя е не по-късно от работния ден, в който сметката на доставчика на платежни услуги на получателя е заверена със сумата по платежната операция.

(2) Доставчикът на платежни услуги на получателя осигурява на разположение на получателя сумата по платежната операция незабавно, след като сметката на доставчика на платежни услуги на получателя е заверена с тази сума.

(3) Вальорът на задължаване на платежната сметка на платеца е не по-рано от момента, в който платежната сметка се задължава със сумата по платежната операция.

Раздел V

Отговорност

Неточен уникален идентификатор

Чл. 67. (1) Когато платежно нареждане е изпълнено в съответствие с посочения в него уникален идентификатор, нареждането се смята за точно изпълнено по отношение на получателя, посочен с уникалния идентификатор.

(2) Доставчикът на платежни услуги не носи отговорност за неизпълнението или неточното изпълнение на платежна операция при неточност на посочения от ползвателя на платежни услуги уникален идентификатор.

(3) При неизпълнение на платежна операция поради посочване на невалиден уникален идентификатор доставчикът на платежни услуги на наредителя възстановява сумата по платежната сметка на наредителя на следващия работен ден.

(4) В случаите по ал. 2 и 3 доставчикът на платежни услуги е длъжен в рамките на дължимата грижа да положи усилия за възстановяване на сумата по

платежната операция. Когато е уговорено в рамковия договор, доставчикът на платежни услуги може да начисли такса за това възстановяване.

(5) При предоставяне на допълнителна информация относно платежната операция, освен посочената в чл. 37, ал. 1, т. 1 и чл. 41, т. 2, буква „б“, доставчикът на платежни услуги носи отговорност за изпълнението на платежната операция само в съответствие с уникалния идентификатор, предоставен от ползвателя на платежни услуги.

Неизпълнение и неточно изпълнение на платежни операции при плащания, наредени от платеща

Чл. 68. (1) Когато платежно нареждане е подадено от платеща, доставчикът на платежни услуги на платеща носи отговорност пред платеща за точното изпълнение на платежната операция, освен ако докаже пред платеща или пред доставчика на платежни услуги на получателя, че доставчикът на платежни услуги на получателя е получил сумата по платежната операция в срока по чл. 64, ал. 2, като в този случай доставчикът на платежни услуги на получателя носи отговорност пред получателя за точното изпълнение на платежната операция.

(2) Когато доставчикът на платежни услуги на платеща носи отговорност по ал. 1, той своевременно възстановява на платеща сумата на неизпълнената или неточно изпълнената платежна операция и, когато е приложимо, възстановява задължената платежна сметка в състоянието, в което тя би се намирала преди изпълнението на неточно изпълнената платежна операция.

(3) Когато доставчикът на платежни услуги на получателя носи отговорност по ал. 1, той незабавно осигурява на разположение на получателя сумата по платежната операция и, когато е приложимо, заверява платежната сметка на получателя със съответната сума.

(4) В случай на неизпълнена или неточно изпълнена платежна операция, наредена от платеща, неговият доставчик на платежни услуги при поискване предприема действия в рамките на дължимата грижа за проследяване на платежната операция и уведомява платеща за резултата.

Неизпълнение и неточно изпълнение на платежни операции при плащания, наредени от получателя

Чл. 69. (1) Когато платежно нареждане е подадено от или чрез получателя, доставчикът на платежни услуги на получателя носи отговорност пред получателя за точното предаване на платежното нареждане на доставчика на платежни услуги на платеща в съответствие с чл. 64, ал. 6. Когато доставчикът на платежни услуги на получателя носи отговорност по тази алинея, той незабавно предава съответното платежно нареждане на доставчика на платежни услуги на платеща.

(2) Доставчикът на платежни услуги на получателя носи отговорност пред получателя за изпълнението на платежната операция в съответствие с чл. 66 и осигурява на разположение на получателя сумата по платежната операция не-

забавно след заверяването на сметката на доставчика на платежни услуги на получателя с тази сума.

(3) В случай на неизпълнена или неточно изпълнена платежна операция, за която доставчикът на платежни услуги на получателя не носи отговорност по ал. 1 и 2, доставчикът на платежни услуги на платеца носи отговорност пред платеца и възстановява на платеца без неоснователно забавяне сумата на неизпълнената или неточно изпълнената платежна операция, както и сумите, необходими за привеждане на платежната сметка в състоянието, в което би се намирала преди изпълнението на неточно изпълнената платежна операция.

(4) В случай на неизпълнена или неточно изпълнена платежна операция, наредена от получателя, неговият доставчик на платежни услуги при поискване предприема действия в рамките на дължимата грижа за проследяване на платежната операция и уведомява получателя за резултата.

Отговорност за възстановяване на такси и лихви

Чл. 70. (1) Доставчиците на платежни услуги носят отговорност пред съответните ползватели за възстановяване на всички платени от тях такси, както и за възстановяване на всички лихви, начислени на ползвателите вследствие на неизпълнението или неточното изпълнение на платежната операция.

(2) Ползвателите на платежни услуги имат право и на обезщетение до пълния размер на претърпените от тях вреди съгласно приложимото право към договора с доставчика на платежни услуги.

Право на регресен иск

Чл. 71. Когато доставчикът на платежни услуги носи отговорност съгласно този закон поради действията на друг доставчик на платежни услуги или на посредник, доставчикът на платежни услуги или посредникът, който е причинил неизпълнение или неточно изпълнение на платежна операция, заплаща на понеслия отговорността доставчик на платежни услуги обезщетение за всички претърпени вреди, както и всяко друго допълнително обезщетение, уговорено в споразуменията между доставчиците на платежни услуги и/или с посредниците според приложимото към тези споразумения право.

Коригиране на грешки

Чл. 72. (1) Когато доставчикът на платежни услуги на платеца носи отговорност пред платеца за неточно изпълнена платежна операция, при която средствата погрешно са постъпили по чужда сметка, доставчикът на платежни услуги на платеца има право да поиска от доставчика на платежни услуги на получателя извършване на служебен коригиращ превод от сметката на получателя, по която погрешно са постъпили средствата, в срок до 5 работни дни от датата, на която доставчикът на платежни услуги на платеца е възстановил сумата на неточно изпълнената платежна операция по сметката на платеца, но не по-късно от един

месец, след като е бил уведомен от платеца или по друг начин за неточно изпълнената платежна операция.

(2) Доставчикът на платежни услуги на получателя на неточно изпълнената платежна операция в срок до 5 работни дни от получаване на искането по ал. 1 извършва коригиращ превод от сметката на получателя по сметка на доставчика на платежни услуги на платеца.

(3) В случаите, когато по реда и в сроковете по ал. 1 и 2 не е извършен служебен коригиращ превод, отношенията между страните се уреждат по общия ред.

Освобождаване от отговорност

Чл. 73. Отговорността, предвидена в тази глава, не се носи в случаите на извънредни и непредвидени обстоятелства извън контрола на страната, позоваваща се на съществуването на такива обстоятелства, последиците от които неизбежно биха настъпили въпреки положените усилия за тяхното предотвратяване, както и в случаите, когато доставчикът на платежни услуги е действал в изпълнение на нормативно установено задължение според общностното право или законодателството на държава-членка.

Глава пета

ЕЛЕКТРОННИ ПАРИ

Раздел I

Общи положения

(Нов – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.)

Издатели на електронни пари

Чл. 74. (Изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) (1) Издатели на електронни пари по смисъла на този закон са:

1. банки по смисъла на чл. 2 от Закона за кредитните институции;
2. дружества за електронни пари, получили лиценз по смисъла на този закон;
3. Европейската централна банка и националните централни банки на държавите-членки, когато не действат в качеството си на органи на паричната политика или на органи, осъществяващи публичноправни функции.

(2) Разпоредбите на тази глава не се прилагат за:

1. парична стойност, съхранявана в инструменти, които могат да бъдат използвани за придобиване на стоки или услуги единствено в помещенията на издателя или по силата на търговски договор с издателя в рамките на ограничена мрежа от доставчици на платежни услуги или за придобиване на ограничени по вид стоки или услуги;

2. парична стойност, която се използва за извършване на платежни операции, изпълнявани чрез телекомуникационно, цифрово или информационно ус-

тройство, когато закупените стоки или услуги се доставят и се използват чрез телекомуникационно, цифрово или информационно устройство и при условие че операторът на телекомуникационни, цифрови или информационни услуги не действа само като посредник между ползвателя на платежни услуги и доставчика на стоки и услуги.

Издаване и обратно изкупуване

Чл. 75. (Изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) (1) Издателите на електронни пари издават електронни пари по номинална стойност при получаване на средства.

(2) По искане на държателя на електронни пари издателите на електронни пари изкупуват обратно по всяко време и по номинална стойност паричната стойност на държаните електронни пари.

(3) В договора между издателя и държателя на електронни пари се посочват ясно и недвусмислено условията за обратно изкупуване, включително всички свързани с това такси, като на държателя на електронни пари се предоставя информация относно тези условия, преди да бъде обвързан от договор или оферта.

(4) За обратното изкупуване може да се начислява такса само ако това е посочено в договора в съответствие с ал. 3 и ако е налице поне едно от следните условия:

1. когато обратното изкупуване е поискано преди изтичането на договора;
2. когато договорът предвижда дата на изтичане и държателят на електронни пари прекрати договора преди тази дата;
3. когато обратното изкупуване е поискано повече от една година след датата на изтичане на договора.

(5) Таксата по ал. 4 е пропорционална и съразмерна на действителните разходи, направени от издателя на електронни пари.

(6) Когато обратното изкупуване е поискано преди изтичането на договора, държателят на електронни пари може да поиска обратно изкупуване на част от електронните пари или на цялата сума.

(7) Когато обратното изкупуване е поискано от държателя на електронни пари на датата на изтичане на договора или до една година след това, дружеството за електронни пари:

1. изкупува обратно цялата стойност на държаните електронни пари, или
2. изкупува обратно всички средства, поискани от държателя на електронни пари, ако дружеството за електронни пари извършва друга дейност по смисъла на чл. 77д, ал. 1, т. 5 и делът от средства, предназначени да се използват като електронни пари, не е предварително известен.

(8) Независимо от разпоредбите на ал. 5, 6 и 7 правата на обратно изкупуване на различни от потребители лица, които приемат плащания с електронни пари, се уреждат с договора между издателите на електронни пари и съответните лица.

Раздел II

Лицензиране

(Нов – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.)

Дружество за електронни пари

Чл. 76. (Изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) (1) Дружество за електронни пари е юридическо лице, което е получило лиценз за издаване на електронни пари по реда на този раздел.

(2) Електронните пари са парична стойност, съхранявана в електронна, включително магнитна форма, която представлява вземане към издателя, издава се при получаване на средства с цел извършване на платежни операции и се приема от физическо или юридическо лице, различно от издателя на електронни пари.

(3) Лице, което възнамерява да издава електронни пари като дружество за електронни пари, трябва да получи лиценз за извършване на дейност като дружество за електронни пари, преди да започне да издава електронни пари.

Условия за издаване, отказ за издаване, отнемане на лиценз и прекратяване на дейността

Чл. 77. (Изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) (1) Българската народна банка издава лиценз за извършване на дейност като дружество за електронни пари, когато седалището на заявителя е в Република България. Българската народна банка издава лиценз, когато заявителят е представил всички изискуеми сведения и документи в съответствие с изискванията на този закон и подзаконовите актове по прилагането му и ако по преценка на БНБ заявителят отговаря на условията за издаване на лиценз.

(2) За условията за издаване, отказ за издаване, отнемане на лиценз и прекратяване на дейността се прилагат съответно разпоредбите на чл. 10–17.

(3) Българската народна банка издава наредба по прилагането на този член.

Начален капитал

Чл. 77а. (Нов – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) (1) Към момента на получаване на лиценза дружеството за електронни пари трябва да разполага с начален капитал в размер не по-малко от 700 000 лв.

(2) Позициите, които се включват в началния капитал, се определят с наредбата по чл. 77, ал. 3.

Собствен капитал

Чл. 77б. (Нов – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) (1) Собственият капитал на дружество за електронни пари не може да спада под по-голямата от стойностите, определени по ал. 2–6 или по чл. 77а.

(2) По отношение на дейностите, посочени в чл. 77д, ал. 1, т. 1, които не са свързани с издаването на електронни пари, изискванията за размер на собствения капитал на дружеството за електронни пари се изчисляват съгласно чл. 9, ал. 1 и 2.

(3) По отношение на дейността по издаване на електронни пари размерът на собствения капитал на дружеството за електронни пари трябва да възлиза на 2 на сто от средната стойност на електронните пари в обращение.

(4) Средна стойност на електронните пари в обращение означава средната стойност на общия размер на финансовите пасиви, свързани с издаваните електронни пари, в края на всеки календарен ден за предходните 6 календарни месеца, изчислявана на първия календарен ден от всеки календарен месец и прилагана за същия календарен месец.

(5) Дружеството за електронни пари разполага по всяко време със собствен капитал, който не може да спада под сумата на изискваните размери, посочени в ал. 2 и 3.

(6) Въз основа на оценка на процесите по управление на риска на базата на данни за рисковете от загуби и на механизмите за вътрешен контрол на дружеството за електронни пари БНБ може да изиска от дружеството за електронни пари да разполага със собствен капитал, който надвишава с до 20 на сто сумата, която се получава при определяне на размера съгласно чл. 9, ал. 1 и 2, или да разреши на дружеството за електронни пари да разполага със собствен капитал, който е с до 20 на сто по-малък от сумата, която се получава при определяне на размера съгласно чл. 9, ал. 1 и 2.

(7) Структурата и елементите, начините и методите на изчисляването му, периодичността, формата и съдържанието на отчетите за размера на собствения капитал се определят с наредба на БНБ.

Раздел III

Изисквания към дейността

(Нов – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.)

Забрана за приемане на влогове и за начисляване на лихви

Чл. 77в. (Нов – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) (1) Дружество за електронни пари не може да приема влогове или други възстановими средства по смисъла на Закона за кредитните институции.

(2) Получените от дружество за електронни пари средства от държател на електронни пари се обменят незабавно срещу електронни пари. Тези средства не представляват влог или други възстановими средства по смисъла на Закона за кредитните институции.

(3) Дружество за електронни пари не може да начислява лихви или да предоставя каквито и да е други ползи, свързани с продължителността на срока, за който държателят на електронни пари държи електронните пари.

(4) За счетоводната отчетност и одиторите на дружество за електронни пари се прилагат съответно чл. 22, 23 и чл. 24, ал. 1.

Защитни мерки

Чл. 77г. (Нов – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) (1) Дружество за електронни пари прилага по отношение на средствата, получени в замяна на издадени електронни пари, защитните мерки, посочени в чл. 21.

(2) Средствата, получени под формата на плащане с платежен инструмент, не са предмет на защитните мерки по ал. 1, докато не бъдат заверени по платежната сметка на дружеството за електронни пари или не бъдат предоставени на разположение по друг начин на дружеството за електронни пари в съответствие с изискванията за срока на изпълнение, посочен в чл. 64, ал. 2. При всички случаи тези средства са предмет на защитни мерки не по-късно от 5 работни дни след издаването на електронните пари.

(3) Дружеството за електронни пари информира БНБ предварително за всяко съществено изменение в мерките, предприемани за защита на средствата, които са били получени в замяна на издадените електронни пари.

Допълнителни дейности

Чл. 77д. (Нов – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) (1) Освен издаването на електронни пари дружеството за електронни пари има право да извършва следните дейности:

1. предоставяне на платежни услуги по чл. 4;
2. предоставяне на кредит, свързан с платежни услуги по чл. 4, т. 4, 5 или 7, когато са изпълнени условията, предвидени в чл. 19;
3. предоставяне на оперативни услуги и на тясно свързани спомагателни услуги по отношение на издаването на електронни пари или на предоставянето на платежните услуги, посочени в т. 1;
4. извършване на дейност като оператор на платежна система с изключение на платежни системи, осигуряващи окончателност на сетълмента по Директива 98/26/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 1998 г. относно окончателността на сетълмента в платежните системи и в системите за сетълмент на ценни книжа, изменена с Директива 2009/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 г., без да се засягат разпоредбите на чл. 85 и 86;
5. друга дейност при спазване на нормативните изисквания за нейното извършване.

(2) Кредитът по ал. 1, т. 2 не може да се предоставя от средства, получени в замяна на електронни пари и държани в съответствие с чл. 77в.

(3) По отношение на средствата, които са получени за предоставяне на платежни услуги по чл. 4, извън дейността по издаване на електронни пари, се прилагат съответно чл. 20 и 21.

(4) Когато дружество за електронни пари освен издаването на електронни пари и предоставянето на платежни услуги извършва и друга търговска дейност, БНБ има право да изиска отделянето в самостоятелно дружество на дейността по издаване на електронни пари и/или предоставяне на платежни услуги, ако по преценка на БНБ другата дейност засяга или може да засегне финансовата стабилност на дружеството за електронни пари или възможността на БНБ като надзорен орган да следи за изпълнението на изискванията на този закон.

Представители, клонове и подизпълнители

Чл. 77е. (Нов – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) (1) Дружество за електронни пари не може да издава електронни пари чрез представители.

(2) Дружество за електронни пари може да разпространява и изкупува обратно електронни пари чрез представители – търговци, действащи от негово име.

(3) За представителите и клоновете на дружество за електронни пари се прилагат съответно чл. 25, ал. 2–5, чл. 26 и 27, а за подизпълнителите се прилагат съответно чл. 27 и 28.

(4) Дружество за електронни пари може да предоставя чрез представители платежни услуги, ако са спазени съответно условията на чл. 25, ал. 2–5, чл. 26 и 27, или да възлага осъществяването на оперативни функции, свързани с платежни услуги, ако са спазени съответно условията на чл. 27 и 28.

(5) Дружество за електронни пари, лицензирано в Република България, може да извършва дейност директно или чрез клон на територията на друга държава-членка по реда на чл. 29. Дружество за електронни пари, лицензирано в друга държава-членка, може да извършва дейност директно или чрез клон на територията на Република България по реда на чл. 30.

(6) Дружество за електронни пари, лицензирано в Република България, може да разпространява и изкупува обратно електронни пари на територията на друга държава-членка чрез представител по реда на чл. 29. Дружество за електронни пари, лицензирано в друга държава-членка, може да разпространява и изкупува обратно електронни пари на територията на Република България чрез представител по реда на чл. 30.

(7) Дружество за електронни пари, лицензирано в Република България, може да предоставя платежни услуги на територията на друга държава-членка чрез представител по реда на чл. 29. Дружество за електронни пари, лицензирано в друга държава-членка, може да предоставя платежни услуги на територията на Република България чрез представител по реда на чл. 30.

Квалифицирано дялово участие

Чл. 77ж. (Нов – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) (1) Физическо или юридическо лице, както и лица, действащи съгласувано, не могат без предварително одобрение от БНБ да придобиват пряко или косвено акции или право на глас по акции/дялове в дружество за електронни пари, лицензирано в

Република България, ако в резултат на придобиването участието им става квалифицирано или ако това участие достига или надхвърля праговете от 20, 30 или 50 на сто от акциите/дяловете или от правото на глас по акциите/дяловете, както и когато дружеството за електронни пари става дъщерно дружество.

(2) Всяко физическо или юридическо лице, което възнамерява да прехвърли пряко или непряко квалифицираното си дялово участие в дружество за електронни пари, лицензирано в Република България, или да намали квалифицираното си дялово участие така, че акциите/дяловете му или правото на глас по акциите/дяловете спаднат съответно под 20, 30 или 50 на сто от капитала, уведомява БНБ за размера на дяловото си участие, което притежава преди прехвърлянето, и за размера на дяловото си участие, което ще притежава след прехвърлянето.

(3) В случаите по ал. 1 или 2 се прилагат съответно чл. 28, 28а, 28б, 31, 32 и 34 от Закона за кредитните институции.

(4) Ако одобрение по ал. 1 не бъде поискано в срок или бъде отказано, БНБ може да лиши временно от право на глас акционер/съдружник и/или да му нареди писмено да прехвърли притежаваните от него акции/дялове в срок до 30 дни.

(5) Когато акционери/съдружници са лишени временно от право на глас по реда на ал. 4, размерът на притежаваните от тях акции не се взема предвид при изчисляване на необходимия кворум за провеждане на общото събрание на акционерите/съдружниците и за вземане на решение от това събрание. В тези случаи, ако възниква опасност за надеждността или сигурността в управлението на дружеството за електронни пари, БНБ може да ограничи дейността на дружеството, като му забрани да извършва определени дейности или да забрани плащането на дивиденди или под друга форма разпределянето на капитал.

Отговорност на издателя на електронни пари

Чл. 78. (Отм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.)

Глава пета „а“

ОКОНЧАТЕЛНОСТ НА СЕТЪЛМЕНТА В ПЛАТЕЖНИ СИСТЕМИ И СИСТЕМИ ЗА СЕТЪЛМЕНТ НА ЦЕННИ КНИЖА

(Нова – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.)

Общи положения

Чл. 78а. (Нов – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) (1) Платежна система и система за сетълмент на ценни книжа по Директива 98/26/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 1998 г. относно окончателността на сетълмента в платежните системи и в системите за сетълмент на ценни книжа, изменена с Директива 2009/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6

май 2009 г., наричани по-нататък „система с окончателност на сетълмента“, е система, която отговаря едновременно на следните условия:

1. представлява писмено споразумение между трима или повече участници, без да се включват системният оператор на тази система, както и агентът по сетълмента, централният съконтрагент, клиринговата къща или непрекият участник, ако има такива, с общи правила и стандартизирани процедури за клиринг, чрез централен съконтрагент или без такъв или за изпълнение на нареждания за преводи между участниците;

2. участниците са избрали законодателството на държава-членка да урежда споразумението за системата;

3. правилата и процедурите на системата са съобразени с изискванията за окончателност на сетълмента по тази глава.

(2) Участниците в система с окончателност на сетълмента могат да изберат българското законодателство да урежда споразумението за системата само ако седалището и адресът на управление поне на един от тях се намира на територията на Република България.

(3) Система с окончателност на сетълмента се обслужва от системен оператор. Системният оператор може да действа и като агент по сетълмента, централен съконтрагент или клирингова къща.

(4) Споразумение, сключено между оперативно съвместими системи, не представлява система с окончателност на сетълмента.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 105 от 2011 г.) Министерството на финансите уведомява Европейския орган за ценни книжа и пазари за системите по ал. 1 и за системните оператори по ал. 3, когато българското законодателство урежда споразумението за системата, след като бъде извършена проверка за съответствие на правилата и процедурите на системите с изискванията за окончателност на сетълмента.

Агент по сетълмента на система с окончателност на сетълмента

Чл. 78б. (Нов – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) (1) Агент по сетълмента е лице, предоставящо на институциите и/или на централния съконтрагент, участващи в системата, сметки за сетълмент, чрез които се уреждат нарежданията за превод в тази система, и предоставящо в зависимост от случая кредит на тези институции и/или на централния съконтрагент за целите на сетълмента.

(2) Сметка за сетълмент по смисъла на тази глава е сметка при централна банка, агент по сетълмента или централен съконтрагент, използвана за съхраняване на парични средства или ценни книжа и за сетълмент по сделки между участници в системата.

Участници в система с окончателност на сетълмента

Чл. 78в. (Нов – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) (1) Участник в система с окончателност на сетълмента може да бъде само:

1. Българската народна банка и централна банка на друга държава-членка;
2. агент по сетълмента;
3. централен съконтрагент;
4. клирингова къща;
5. институция по смисъла на § 1, т. 8 от допълнителните разпоредби;
6. системен оператор.

(2) Съгласно правилата на системата един и същ участник може да действа като централен съконтрагент, агент по сетълмента или клирингова къща в система с окончателност на сетълмента или да осъществява част от или всички тези функции.

(3) При поискване от лицата, които имат законен интерес, институциите информират за системите с окончателност на сетълмента, в които участват, и предоставят информация за основните правила, уреждащи функционирането на тези системи.

Оздравителни мерки или прекратителни процедури спрямо участник в система с окончателност на сетълмента

Чл. 78г. (Нов – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) (1) Оздравителни мерки или прекратителни процедури спрямо участник в система с окончателност на сетълмента са предприетите спрямо банка мерки или процедури по чл. 133 от Закона за кредитните институции, както и всяка друга предвидена в законодателството мярка, прилагана от административен орган или от съда спрямо участник в система и включваща спиране или налагане на ограничения върху неговите сделки или плащания.

(2) Момент на налагане на оздравителните мерки или за откриване на прекратителната процедура е моментът, когато съответният съд или административен орган вземе решение за налагане на мерките или за откриване на процедурата.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 105 от 2011 г.) При вземане на решение за налагане на оздравителни мерки или за откриване на прекратителна процедура спрямо участник в система с окончателност на сетълмента съответният съд или административен орган незабавно уведомява Министерството на финансите, което уведомява другите държави членки, Европейския съвет за системен риск и Европейския орган за ценни книжа и пазари.

(4) Налагането на оздравителни мерки или откриването на прекратителна процедура нямат обратно действие по отношение на правата и задълженията на участниците и не могат да доведат до преизчисляване на вземания и задължения на участниците, произтичащи от или свързани с тяхното участие в система с окончателност на сетълмента преди момента на налагането на мерките или

откриването на процедурата по ал. 2. Това правило се прилага и по отношение на правата и задълженията на участник в оперативно съвместима система или системен оператор на оперативно съвместима система, който не е участник.

(5) В случай на налагане на оздравителни мерки или откриване на прекратителна процедура спрямо участник в система с окончателност на сетълмента правата и задълженията, произтичащи от или във връзка с неговото участие, се определят от закона, който урежда тази система.

Изпълнение на нареждания за превод и нетиране в система с окончателност на сетълмента

Чл. 78д. (Нов – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) (1) Нарезданията за превод и нетирането поражда правно действие и имат задължителна сила за трети лица, дори и в случай на оздравителни мерки или прекратителни процедури спрямо участник в система с окончателност на сетълмента, при условие че нарежданията за превод са въведени в системата преди момента на налагане на оздравителни мерки или откриване на прекратителна процедура по чл. 78г, ал. 2. Това правило се прилага и при оздравителни мерки или прекратителна процедура срещу участник в система с окончателност на сетълмента или в оперативно съвместима система или при оздравителни мерки или прекратителна процедура срещу системния оператор на оперативно съвместима система, който не е участник.

(2) Когато нарежданията за превод са въведени в система с окончателност на сетълмента след момента на налагане на оздравителните мерки или откриването на прекратителната процедура и се изпълняват в рамките на работния ден, те поражда правно действие и имат задължителна сила за трети лица само ако системният оператор може да докаже, че към момента, в който нарежданията за превод са станали неотменими, не е знаел и не е бил длъжен да знае за откриването на тази процедура.

(3) Моментът на въвеждане на нареждането за превод в система с окончателност на сетълмента се определя от правилата на системата.

(4) При оперативно съвместими системи всяка от системите определя в свои собствени правила момента на въвеждане в системата, така че да гарантира, че правилата на съответните оперативно съвместими системи са съгласувани в това отношение. Правилата на системата относно момента на въвеждане не се засягат от правилата на другите системи, с които тя е оперативно съвместима, освен ако в правилата на всички системи, от които е съставен оперативно съвместимият механизъм, изрично не е предвидено друго.

(5) При налагане на оздравителни мерки или откриване на прекратителна процедура спрямо участник или системен оператор на оперативно съвместима система наличните по сметка за сетълмент на участник в система с окончателност на сетълмента парични суми или ценни книжа могат да бъдат използвани за изпълнение на задълженията му в системата или в оперативно съвместимата

система през работния ден на налагане на оздравителни мерки или откриване на прекратителна процедура.

(6) Правилата на системата могат да предвидят използването на кредитни улеснения от участника срещу предоставянето на налично и съществуващо обезпечение за покриване на задълженията на този участник в системата или в оперативно съвместима система.

(7) Работният ден по смисъла на този член обхваща сетълмента както през деня, така и през нощта, и включва всички събития, настъпили по време на работния цикъл на система с окончателност на сетълмента.

(8) Разпоредбите на действащото законодателство, свързани с обявяване на нищожността или унищожаемостта на сделки и плащания, извършени преди момента на налагане на оздравителни мерки или откриване на прекратителни процедури, не се прилагат при нетиране и не могат да доведат до отмяна на нетирането.

Неотменимост на нареждане за превод

Чл. 78е. (Нов – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) (1) Участник в система с окончателност на сетълмента или трето лице не може да отмени нареждане за превод след определения в правилата на системата момент.

(2) При оперативно съвместимите системи всяка от системите определя в свои собствени правила момента на неотменимост, така че да гарантира, доколкото е възможно, че правилата на всички оперативно съвместими системи са съгласувани в това отношение. Правилата на системата относно момента на неотменимост не се засягат от правилата на другите системи, с които тя е оперативно съвместима, освен ако в правилата на всички системи, от които е съставен оперативно съвместимият механизъм, изрично не е предвидено друго.

Защита на обезпеченията

Чл. 78ж. (Нов – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) (1) Правата на системен оператор или на участник в система с окончателност на сетълмента върху предоставеното им във връзка със система или с оперативно съвместима система обезпечение, както и правата на централните банки на държавите-членки или на Европейската централна банка върху предоставеното им обезпечение, не могат да бъдат засегнати от оздравителни мерки или прекратителни процедури спрямо предоставилия обезпечението участник, системен оператор на оперативно съвместима система, който не е участник, контрагент на централна банка на държава-членка или на Европейската централна банка, както и спрямо всяко трето лице, което предоставя обезпечението. Обезпечението може да бъде използвано за удовлетворяване на тези права.

(2) Когато ценни книжа, включително права по ценни книжа, са предоставени като обезпечение на участник, на системен оператор или на централна банка на държава-членка или на Европейската централна банка по реда на ал. 1 и тяхното

право или правото на посочено от тях лице – посредник или трето лице, действащи от тяхно име във връзка с ценните книжа, е законно вписано в регистър, счетоводна система или централен депозитар, намиращи се в държава-членка, произтичащите от това правоотношения се уреждат от законодателството на държавата, в която обезпечението е регистрирано.

(3) Обезпечение е всеки реализируем актив, включително финансово обезпечение по смисъла на чл. 4 от Закона за договорите за финансово обезпечение, предоставен като залог, включително залог на парично вземане, сделка с уговорка за обратно изкупуване (репо-сделка) или друго подобно споразумение, сключено с цел обезпечаване на права и задължения, свързани със система с окончателност на сетълмента или предоставени на централна банка на държава-членка или на Европейската централна банка.

Глава шеста

ПЛАТЕЖНИ СИСТЕМИ

Раздел I

Изисквания към дейността на платежните системи

Платежна система

Чл. 79. (1) Платежна система е система за прехвърляне на средства, която функционира въз основа на формални и стандартизирани процедури и общи правила за обработка, клиринг и/или сетълмент на платежни операции.

(2) Платежната система се обслужва от оператор на платежна система. Когато участниците в платежната система са повече от един, операторът се определя със споразумение за платежна система, сключено между тях.

Оператори на платежни системи

Чл. 80. (Отм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.)

Регистър на операторите на платежни системи

Чл. 81. (Отм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.)

Сетълмент в платежна система

(Загл. доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.)

Чл. 82. (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) Сетълментът в платежна система е прехвърляне на парични средства по сметки за сетълмент с цел изпълнение на нареждания за превод между участници в платежната система.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) сметка за сетълмент е сметка при агент по сетълмента, използвана за съхраняване на парични средства и за разплащане по сделки между участници в системата.

(3) Агент по сетълмента може да бъде само централна банка или банка по смисъла на чл. 2, ал. 5 от Закона за кредитните институции.

(4) (Нова – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) За платежни системи с окончателност на сетълмента, когато българското законодателство урежда споразумението за системата, агент по сетълмента е БНБ.

(5) (Предишна ал. 4 – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) Агенът по сетълмента трябва да осигури надеждни и ефективни административни и счетоводни процедури, съответстващи на характеристиките на системата и на обема на извършваните през нея операции.

(6) (Предишна ал. 5 – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) Агенът по сетълмента може да предоставя кредити на участниците в системата за целите на сетълмента. Тези кредити трябва да са краткосрочни и напълно обезпечени с бързоликвидни активи.

(7) (Предишна ал. 6, изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) Когато агент по сетълмента е банка, тя представя в БНБ информация за условията за предоставяне на обезпечения по кредитите по ал. 6.

(8) (Предишна ал. 7 – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) Българската народна банка може да определя допълнителни изисквания за ликвидност към банките – агенти по сетълмента.

Неотменимост на нареждане за превод

Чл. 83. (Отм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.)

Съхраняване на нареждания към платежната система

Чл. 84. (Изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) Участниците в платежната система и операторът на платежната система съхраняват нарежданията към платежната система за срок най-малко 5 години, считано от датата на тяхното въвеждане.

Достъп до платежни системи

Чл. 85. (1) Правилата за достъп до платежни системи на лицензираните доставчици на платежни услуги – юридически лица, трябва да бъдат обективни, недискриминационни и съразмерни, като не ограничават достъпа повече от необходимото за защита срещу специфични видове риск, като сетълмент риск, операционен риск и бизнес риск и за защита на финансовата и функционалната стабилност на платежната система.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) Платежните системи не могат да налагат на доставчици на платежни услуги, на ползватели на платежни услуги или на други системи:

1. ограничителни правила относно ефективно участие в други платежни системи;
2. правила, които налагат дискриминация между лицензираните доставчици на платежни услуги по отношение на правата, задълженията и привилегиите на участниците, или
3. ограничения, основани на правния статус на доставчиците на платежни услуги.

Ограничения за достъпа до платежни системи

Чл. 86. Разпоредбата на чл. 85 не се прилага по отношение на платежни системи:

1. (изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) по Директива 98/26/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 1998 г. относно окончателността на сетълмента в платежните системи и в системите за сетълмент на ценни книжа, изменена с Директива 2009/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 г.;

2. съставени изключително от доставчици на платежни услуги, които принадлежат към група, съставена от лица, свързани чрез капиталово участие между тях, при което едно от лицата упражнява контрол по смисъла на § 1, ал. 1, т. 7 от допълнителните разпоредби на Закона за кредитните институции спрямо останалите лица в групата, или

3. при които единствен доставчик на платежни услуги:

а) действа или може да действа в качеството на доставчик на платежни услуги както на платеща, така и на получателя, и носи изключителна отговорност за управлението на системата, и

б) дава одобрение за участието в системата на други доставчици на платежни услуги, като последните нямат право да договарят помежду си такси, свързани с платежната система, въпреки че могат да определят собствените си тарифи по отношение на платци и получатели.

Правила на платежната система

Чл. 87. (1) Правилата на всяка платежна система са неразделна част от спознатието за съответната система.

(2) Правилата на платежната система съдържат най-малко:

1. оператора на платежната система;
2. агента по сетълмента и начина за осигуряване неотменимост на нарежданията за превод;
3. участниците в платежната система;
4. изискванията към реда, начина и формата на платежните нареждания, подавани от ползвателя на платежни услуги към участниците в системата;
5. правилата за достъп и условията за участие в платежната система;

6. условията за напускане или изключване на участник от платежната система;
 7. правата и задълженията на участниците и на оператора на платежната система;
 8. начина на подаване на нареждания за превод, тяхната форма и структура;
 9. (изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) начина на подаване, формата и структурата на информацията за операциите по сметките за сетълмент;
 10. принципа на опериране на платежната система и метода за сетълмент на насрещни вземания и задължения на участниците;
 11. момента на приемане на нареждане за превод от платежната система, както и времевия период, в който платежната система приема нареждания;
 12. момента на неотменимост на нареждане за превод, прието от платежната система;
 13. начина за осигуряване на средствата за сетълмент на нарежданията за превод, подадени към платежната система;
 14. валутата или валутите, в които платежната система оперира;
 15. наличието на потенциални финансови, оперативни и технически рискове за участниците, както и мерки за управление на тези рискове;
 16. тарифата на предлаганите услуги;
 17. правилата за управление на финансови и операционни рискове;
 18. правилата и техническите способности за защита на информацията срещу неправомерен достъп или употреба;
 19. правилата за извънредни ситуации.
- (3) Българската народна банка може да конкретизира изискванията към правилата на платежните системи с наредба.
- (4) Разпоредбите на споразумението по ал. 1 и правилата на платежната система трябва да осигуряват спазването на изискванията на този закон и на подзаконовите актове по прилагането му. Операторът и участниците са длъжни да спазват правилата и споразумението за съответната платежна система.

Раздел II

Окончателност на сетълмента

(Отм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.)

Общи положения

Чл. 88. (Отм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.)

Агент по сетълмента на платежна система по Директива 98/26/ЕО

Чл. 89. (Отм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.)

Участници в платежна система по Директива 98/26/ЕО

Чл. 90. (Отм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.)

Оздравителни или прекратителни процедури спрямо участник в платежна система по Директива 98/26/ЕО

Чл. 91. (Отм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.)

Изпълнение на нареждания за превод и нетиране в платежна система по Директива 98/26/ЕО

Чл. 92. (Отм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.)

Защита на обезпеченията

Чл. 93. (Отм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.)

Раздел III**Лицензиране на оператор на платежна система с окончателност на сетълмента**

(Загл. доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.)

Заявление за издаване на лиценз

Чл. 94. (1) (Изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) Дружество, което иска да получи лиценз за оператор на платежна система с окончателност на сетълмента, когато българското законодателство урежда споразумението за системата, подава до БНБ писмено заявление за издаване на лиценз.

(2) Документите, необходими за издаване на лиценз по ал. 1, се определят с наредба на БНБ.

(3) При подаване на заявление за издаване на лиценз заявителят представя пред БНБ писмена декларация, че подадената със заявлението информация и приложените към заявлението документи са актуални, пълни и достоверни.

Условия за издаване на лиценз

Чл. 95. (1) За издаване на лиценз по чл. 94, ал. 1 трябва да са изпълнени едновременно следните условия спрямо заявителя:

1. да е регистриран или в процес на учредяване като акционерно дружество;

2. да има внесен капитал най-малко 5 млн. лв., от които поне 50 на сто да са внесени като парична вноска;

3. произходът на внесения в дружеството капитал или на средствата, с които са придобити акции при прехвърлянето им, да е прозрачен и законен;

4. вписаните в търговския регистър при Агенцията по вписванията седалище и адрес на управление да съвпадат с мястото, където се извършва реално управлението на заявителя;

5. (доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) да прилага надеждни правила за управление на дейността по опериране на платежна система с окончателност на сетълмента, които включват:

- а) ясна организационна структура;
- б) ясно определени, прозрачни и последователни правила за отговорност;
- в) ефективни процедури за установяване, управление, контрол и докладване на рисковете, на които е изложена или може да бъде изложена платежната система;
- г) подходящи механизми за вътрешен контрол, включително надеждни и ефективни административни и счетоводни процедури;

6. да осигурява технически, организационни и функционални възможности за упражняване дейностите на системата, включително механизми и правила за сигурност и за управление на риска, съответстващи на обхвата на платежната система;

7. (доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) да представи стратегия и бизнес план за дейността си във връзка с оперирането на платежната система с окончателност на сетълмента, които да са надлежно финансово осигурени и основани върху реалистични икономически прогнози;

8. управляващите и представляващите заявителя и членовете на неговите органи за управление и надзор, включително като представители на юридически лица, са лица, които притежават необходимата квалификация, професионален опит и добра репутация, изискванията за които са установени с наредба;

9. (доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) лицата, които пряко или косвено притежават квалифицирано дялово участие по смисъла на § 1, ал. 1, т. 6 от допълнителните разпоредби на Закона за кредитните институции в капитала на заявителя, са доказали своята надеждност с оглед на необходимостта да се гарантира стабилно и разумно управление на оператора на платежна система с окончателност на сетълмента;

10. не е установено, че наличието на тесни връзки по смисъла на § 1, ал. 1, т. 10 от допълнителните разпоредби на Закона за кредитните институции между заявителя и други лица може да възпрепятства ефективното упражняване на надзор;

11. да гарантира извършването на сетълмента на нарежданията, приемани от платежната система;

12. (доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) платежната система с окончателност на сетълмента, участниците в нея, както и споразумението и правилата за функционирането ѝ да отговарят на изискванията на този закон и на подзаконовите актове по прилагането му;

13. чрез дейността на платежната система да не се застрашават съвместимостта и единството на функциониране на платежните системи, както и стабилността и сигурността на финансовата система на страната.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) Без разрешение на БНБ операторът на платежна система с окончателност на сетълмента не може да извършва по занятие друга дейност освен оперирането на платежната система, за която е лицензиран.

Разглеждане на заявление за издаване на лиценз

Чл. 96. (1) Преди да издаде лиценз, БНБ извършва проучвания за съответствие на представените документи с условията за издаване на лиценз и за възможностите на заявителя да отговори на изискванията за извършване на дейността, за която желае да бъде лицензиран.

(2) В срок до 6 месеца от получаване на заявлението и всички необходими документи БНБ взема решение за издаване на лиценз или отказва издаването на лиценз.

Издаване на лиценз

Чл. 97. (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) (1) Българската народна банка издава лиценз за оператор на платежна система с окончателност на сетълмента, когато заявителят е представил всички изискуеми сведения и документи в съответствие с изискванията на този закон и подзаконовите актове по прилагането му и ако по преценка на БНБ заявителят отговаря на условията за издаване на лиценз.

(2) Лицензът по ал. 1 се предоставя за опериране на конкретна платежна система с окончателност на сетълмента за неограничен срок и не може да се прехвърля на друго лице, както и да бъде обект на правоприемство.

(3) Агенцията по вписванията вписва в предмета на дейност оперирането на платежна система с окончателност на сетълмента, когато заявителят представи издадения от БНБ лиценз.

(4) Операторът на платежна система с окончателност на сетълмента е длъжен да отговаря на условията по чл. 95 през целия период на действие на издадения лиценз.

Регистър на операторите на платежни системи

Чл. 97а. (Нов – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) (1) Българската народна банка води регистър на операторите на платежни системи с окончателност на сетълмента.

(2) Регистърът на операторите на платежни системи с окончателност на сетълмента е публичен и съдържа:

1. номера на издадения от БНБ лиценз;
2. наименованието и единния идентификационен код на оператора;
3. наименованието и вида на оперираната система;
4. отнемането, преустановяването на действието на издадения лиценз или прекратяването на дейността като оператор на системата.

(3) Операторите на платежни системи с окончателност на сетълмента не могат да започнат дейност преди вписването им в регистъра.

(4) Регистърът е достъпен по електронен път и се актуализира редовно.

Започване на дейност

Чл. 98. (1) (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) Лицата, получили лиценз за оператор на платежна система с окончателност на сетълмента, могат да започнат да осъществяват дейност, след като представят в БНБ документи и сведения, които удостоверяват, че притежават необходимата информационна, техническа, организационна и функционална готовност за започване на дейността, за която са лицензирани.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) След изпълнение на условията по ал. 1 БНБ вписва в регистъра по чл. 97а полученото лиценз лице и датата, от която то ще започне извършването на дейността.

(3) (Нова – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) За одиторите на оператор на платежна система по ал. 1 се прилагат съответно чл. 23 и 24.

Промени след издаване на лиценз

Чл. 99. (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) След получаването на лиценз операторът на платежна система с окончателност на сетълмента уведомява незабавно БНБ за всяка промяна в информацията и документите, представени във връзка с издаването на лиценза.

Отказ за издаване на лиценз

Чл. 100. (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) Българската народна банка отказва издаването на лиценз за оператор на платежна система с окончателност на сетълмента, когато:

1. прецени, че заявителят не отговаря на някои от изискванията по чл. 95;
2. заявителят не е представил необходимите сведения и документи или представените документи съдържат непълна, противоречива или невярна информация.

Отнемане на лиценз

Чл. 101. (1) (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) Българската народна банка може да отнеме издадения лиценз на оператор на платежна система с окончателност на сетълмента, когато:

1. платежната система с окончателност на сетълмента не започне дейност в 6-месечен срок от датата на издаване на лиценза;
2. дейността на платежната система с окончателност на сетълмента е била прекъсната за срок, по-дълъг от 6 месеца;
3. в дейността на платежната система с окончателност на сетълмента са констатирани сериозни нарушения;

4. лицензът е бил издаден въз основа на неверни сведения и документи;
5. платежната система с окончателност на сетълмента е престанала да отговаря на условията за издаване на лиценза;
6. по преценка на БНБ платежната система с окончателност на сетълмента би могла да застраши сигурността на изпълняваните чрез нея платежни операции, обработка, клиринг или сетълмент на платежните операции;
7. операторът на платежната система с окончателност на сетълмента заяви писмено пред БНБ, че желае да прекрати извършването на дейността, за която е лицензиран.

(2) Българската народна банка предприема мерки за оповестяване на решението за отнемане на лиценза по подходящ начин пред обществеността.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) В срок до 7 дни след вземане на решението за отнемане на лиценз на оператор на платежна система с окончателност на сетълмента БНБ отправя искане до Агенцията по вписванията за заличаване на тази дейност от предмета на дейност на съответния търговец в търговския регистър.

Прекратяване на дейността

Чл. 102. (1) (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) Операторът на платежна система с окончателност на сетълмента съгласува с БНБ най-малко един месец предварително вземането на решение за доброволна ликвидация или за прекратяване на дейността си.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) Българската народна банка дава съгласие за вземане на решенията по ал. 1, след като операторът на платежна система с окончателност на сетълмента удостовери, че е създал необходимата организация и план за прекратяване на дейността на оперираната от него платежна система, без да се застрашава финансовата стабилност на участниците в нея, и е осигурил цялостното и навременно приключване на изпълнението на задълженията по извършваните чрез платежната система платежни операции.

Раздел IV

Платежна система за брутен сетълмент в реално време

Платежна система за брутен сетълмент в реално време (RINGS)

Чл. 103. (1) Българската народна банка изгражда и оперира платежна система за брутен сетълмент в реално време, наречена RINGS (Real-time Interbank Gross Settlement System).

(2) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) RINGS е платежна система с окончателност на сетълмента, която извършва прехвърляне на парични средства между сметките за сетълмент на участниците в нея оконча-

телно, индивидуално (транзакция по транзакция) и в реално време след получаване от системата на нареждането за превод.

(3) Сетълментът в RINGS се извършва в левове.

(4) Правилата и процедурите за функционирането на RINGS и изискванията за участие в нея се определят от БНБ.

Участници в RINGS

Чл. 104. (1) Участници в RINGS са:

1. Българската народна банка;
2. лицензирани от БНБ банки и клонове на банки, осъществяващи дейност на територията на страната.

(2) Участници в RINGS могат да бъдат и банки от държави-членки.

(3) Участието в RINGS се осъществява чрез индивидуален код.

(4) Участниците в RINGS са длъжни да отговарят на изискванията за участие в системата.

(5) Когато БНБ установи, че участник в RINGS е престанал да отговаря на изискванията за участие в системата или не изпълнява своите задължения, БНБ може да ограничи неговото участие или да го изключи от платежната система.

Агент по сетълмента в RINGS

Чл. 105. (1) Агент по сетълмента в RINGS е БНБ.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) Българската народна банка води сметки за сетълмент за участниците в RINGS.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) Българската народна банка извършва сетълмент на нареждания за превод по сметките за сетълмент в съответствие с тяхната поредност и при условие че съответният участник има достатъчно средства по своята сметка за сетълмент.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) Участниците в RINGS осигуряват наличието на достатъчно средства по своите сметки за сетълмент за извършване сетълмента на нарежданията за превод.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) В случай на недостиг на средства по сметката за сетълмент БНБ може да предоставя кредит на участник, който подлежи на връщане в същия или най-късно през работния ден, следващ деня, когато е бил предоставен. Предоставянето на кредит от БНБ се осъществява съобразно изискванията на Закона за Българската народна банка.

(6) Когато БНБ е агент по сетълмента на системи за сетълмент на ценни книжа, сметки в RINGS могат да имат и други лица, участници в тези системи, извън лицата по чл. 104, ал. 1. Тези сметки могат да се използват само за плащания по сделки с ценни книжа.

Плащания, извършвани задължително през RINGS

Чл. 106. През RINGS задължително се извършват следните плащания:

1. (изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) всички плащания, по които първоначалният инициатор и крайният получател имат сметки за сетълмент при БНБ;
2. плащания, инициирани от платежни системи и системи за сетълмент на ценни книжа, чийто агент по сетълмента е БНБ;
3. плащания на клиенти на банки за суми, равни на или над 100 000 лв.

Подаване на нареждания за превод и информация за тях

Чл. 107. (1) Участниците в RINGS подават до БНБ нареждания за превод чрез кредитен превод.

(2) Платежни системи и системи за сетълмент на ценни книжа, на които БНБ е агент по сетълмента, могат да имат достъп до RINGS за извършване на плащания.

(3) Българската народна банка изпраща информация до съответните участници в RINGS за обработените от системата нареждания за превод.

(4) Българската народна банка не извършва сетълмент на нареждания за превод, които не отговарят на установените от нея изисквания.

Срокове за приемане и подаване на нареждания за превод

Чл. 108. (1) Участниците в RINGS могат да подават до БНБ нареждания за превод в съответствие с графика за работа на системата. Нареждания за превод, подадени след приключване на работното време на RINGS, се връщат от БНБ, без да бъде извършен сетълмент.

(2) Системата за брутен сетълмент в реално време не извършва сетълмент с дата, различна от посочената в нареждането за превод дата за сетълмент.

Ограничения при изпълнение на нарежданията за превод

Чл. 109. (1) (Изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) Ако до момента на приключване на работното време на RINGS участник в нея не притежава достатъчно средства по своята сметка за сетълмент, БНБ отказва изпълнение на нарежданията за превод на този участник, без по тях да е извършен сетълмент. Информацията за тези нареждания се запазва в RINGS.

(2) В случаите на отказване изпълнението на нареждане за превод участникът е длъжен в началото на следващия работен ден да отправи с текуща дата до съответните платежни системи по чл. 107, ал. 2 или до RINGS същото нареждане със същия регистрационен номер.

Гаранционна схема

Чл. 110. (1) (Изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) За осигуряване нормалното извършване на сетълмента БНБ може да създава механизми за осигуряване на достатъчна наличност по сметките за сетълмент, включително

чрез създаване на гаранционни схеми със средства на участниците в RINGS и поставяне на изискване за задължителна минимална наличност по всяка сметка.

(2) Правилата за функциониране на гаранционната схема се определят с наредба.

Раздел V

Трансевропейска автоматизирана система за брутен сетълмент на експресни преводи в реално време

Чл. 111. (1) Българската народна банка може да бъде оператор на системен компонент към системата за сетълмент в евро „Трансевропейска автоматизирана система за брутен сетълмент на експресни преводи в реално време (TARGET 2/TARGET 2)“.

(2) Участието в системата по ал. 1 се осъществява съобразно правилата на системата, приети от Европейската централна банка.

Глава седма

ПЛАТЕЖЕН НАДЗОР

Раздел I

Осъществяване на платежния надзор

Общи разпоредби

Чл. 112. (1) Платежният надзор се осъществява от БНБ.

(2) Обект на платежния надзор са:

1. платежните институции и другите доставчици на платежни услуги по отношение на дейността им по предоставяне на платежни услуги;
2. операторите на платежни системи и участниците в тях;
3. операторите на системи за сетълмент на ценни книжа при осъществяване на дейността им по извършване на платежни операции;
4. (нова – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) дружествата за електронни пари.

(3) (Нова – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) За издаване на лицензи и разрешения, които произтичат от упражняването на платежния надзор, лицата – обект на платежен надзор, заплащат на БНБ такси по ред и в размери, определени от Управителния съвет на БНБ.

(4) (Предишна ал. 3 – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) Българската народна банка и оправомощените от нея длъжностни лица не носят отговорност за вреди при упражняване на функциите си по платежен надзор, освен ако са действали умишлено.

(5) (Предишна ал. 4 – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) При упражняване на платежен надзор оправомощените от БНБ длъжностни лица са

длъжни да не допускат възникване на конфликт на интереси, при който надзорните им задължения влизат в противоречие с техните собствени интереси.

Събиране на информация за нуждите на платежния надзор

Чл. 113. Лицата – обект на платежен надзор, предоставят на БНБ за нуждите на платежния надзор и за статистически цели информация и отчети за дейността си по ред, със съдържание и периодичност, определени с наредба.

Правомощия на БНБ

Чл. 114. Във връзка с осъществяването на платежния надзор БНБ има право:

1. на свободен достъп чрез оправомощени служители в служебните помещения на лицата – обект на платежен надзор;
2. да изисква документи и да събира сведения във връзка с изпълнението на възложената задача;
3. да ползва външни независими експерти;
4. да извършва чрез оправомощени служители проверки на място на лицата – обект на платежен надзор, както и на техни представители, клонове и подизпълнители;
5. да присъства чрез оправомощени служители на заседанията на управителните и контролните органи на лицата – обект на платежен надзор, които могат да изразяват становища и препоръки, които се отразяват в протокола от заседанието.

Съдействие при упражняването на платежен надзор

Чл. 115. (1) (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) Лицата – обект на платежен надзор, както и клоновете, представителите и подизпълнителите на платежни институции и дружества за електронни пари, са длъжни да осигуряват необходимите документи, информация и съдействие, изисквани с оглед осъществяването на платежния надзор, както и да се въздържат от действия, които биха могли да попречат на неговото провеждане.

(2) За нуждите на платежния надзор, упражняван от БНБ, органите и институциите, осъществяващи публичноправни функции, са длъжни да оказват съдействие и да предоставят на БНБ цялата поискана информация, с която разполагат.

(3) За нуждите на платежния надзор БНБ може да изисква при необходимост информация и от други физически и юридически лица.

Задължение за конфиденциалност при упражняване на платежния надзор

Чл. 116. (1) Членовете на Управителния съвет на БНБ, служителите, експертите и другите лица, работещи за БНБ, са длъжни да пазят професионалната тайна, включително след прекратяване на отношенията им с БНБ.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) Професионална тайна е информацията, която БНБ получава или създава за целите на платежния надзор или във връзка с него и чието разгласяване би увредило търговския интерес или престижа на лицата, които са обект на платежен надзор, или техни акционери, или съдружници. Професионалната тайна не представлява служебна тайна по смисъла на Закона за защита на класифицираната информация.

(3) Не е професионална тайна информацията, която подлежи на публикуване или оповестяване съгласно нормативен акт.

(4) Лицата по ал. 1 могат да използват информацията, представляваща професионална тайна, само за целите и при изпълнение на служебните си задължения. Тази информация не може да се разгласява или предоставя на други лица или органи освен посочените в чл. 117.

(5) Ограниченията по ал. 4 не се прилагат, ако информацията се предоставя в обобщен вид, така че да не могат да бъдат идентифицирани лицата, за които тя се отнася.

(6) Информацията, получена от лице, задължено да я предоставя по този закон, може да му бъде предоставена обратно при поискване от негова страна.

Предоставяне на информация – професионална тайна

Чл. 117. (1) Лицата по чл. 116, ал. 1 могат да предоставят информация, представляваща професионална тайна, на следните органи във връзка с изпълнението на техните функции или задължения:

1. органите на съдебната власт – в случаите на образувано наказателно производство;

2. съда:

а) в случаите на обжалване на административен акт на БНБ, издаден по реда на този закон;

б) във връзка със съдебно дело, засягащо извършени надзорни действия;

в) (доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) в случаите на образувано производство по ликвидация или несъстоятелност на платежна институция или дружество за електронни пари с изключение на информацията, която се отнася до трети лица, които искат да придобият част или цялото предприятие на платежната институция или дружеството за електронни пари в рамките на плана за оздравяването ѝ;

3. органите за финансов надзор в Република България и на Държавна агенция „Национална сигурност“ – в случаи и по ред, определени със съвместни инструкции или споразумения;

4. (доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) синдиките или ликвидаторите на платежна институция или дружество за електронни пари, както и на органите, които по закон осъществяват контрол върху платежна институция или дружество за електронни пари в производство по ликвидация или несъстоятелност;

5. (доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) одиторите на финансовите отчети на платежна институция или дружество за електронни пари, както и на лицата, които по закон осъществяват контрол върху одиторите на платежна институция или дружество за електронни пари;

6. органите на държави-членки, посочени в чл. 118;

7. (доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) органите на държави-членки, които участват в процедури по ликвидация или несъстоятелност на платежна институция или дружество за електронни пари или в други подобни процедури, както и на органите на държави-членки, които отговарят за контрола над платежна институция или дружество за електронни пари в производство по несъстоятелност, ликвидация или в други подобни процедури;

8. (доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) органите на други държави-членки, които отговарят за предвидените в закон одити на отчетите на платежни институции или дружества за електронни пари, както и на органите, които по закон осъществяват контрол върху одиторите на платежни институции или дружества за електронни пари.

(2) Органите по ал. 1 са длъжни да използват получената информация само за целите, за които им е предоставена, и да не я разпространяват и предоставят на трети лица освен при изпълнение на задължение, предвидено в закон.

(3) Органите по ал. 1, т. 3–8 могат да получават информация от БНБ, ако са обвързани от задължение за опазване на професионална тайна, аналогично на установеното в този закон.

(4) Разпоредбите на чл. 116 и на ал. 1–3 се прилагат съответно и за информацията, получена от БНБ при осъществяване на платежен надзор над лица – обекти на платежен надзор, които не са платежни институции.

Надзорно сътрудничество

Чл. 118. (1) (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) При упражняване на своите надзорни функции БНБ си сътрудничи със съответните компетентни органи за надзор над платежни институции и дружества за електронни пари на държавите-членки и, при необходимост, с Европейската централна банка и националните централни банки, с компетентните органи за надзор над другите доставчици на платежни услуги, както и със съответните компетентни органи за надзор над платежните системи и системите за сетълмент на ценни книжа.

(2) Българската народна банка има право да обменя информация, необходима за платежния надзор, с органите по ал. 1, както и с други органи на държавите-членки, отговорни за спазване на законодателството в областта на защита на личните данни и на предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма.

(3) Обменът на надзорна информация се извършва при спазване на изискванията относно професионалната тайна, включително като се гарантира защита на личните данни и на търговската тайна.

Предоставяне на информацията, получена от компетентните органи на държави-членки

Чл. 119. (1) Разпоредбите на чл. 116 се прилагат и за информацията, получена от БНБ от компетентните надзорни органи на държави-членки.

(2) Информацията, получена от БНБ от компетентните надзорни органи на други държави-членки, може да се предоставя по реда на този закон на органите по чл. 117 или на други лица и органи, ако е налице изрично писмено съгласие на компетентния надзорен орган на държавата-членка, от който е получена информацията, и при спазване на условията, при които е дадено това съгласие.

Раздел II

Надзор над платежни системи

Общи разпоредби

Чл. 120. Българската народна банка упражнява надзор за спазване изискванията на този закон и на подзаконовите актове по прилагането му спрямо операторите и участниците в платежни системи.

Надзорни мерки спрямо платежни системи

Чл. 121. (1) В случай че БНБ установи нарушения в дейността на платежна система, в зависимост от характера и тежестта на установените нарушения тя може да:

1. отпрати писмено предупреждение и/или да даде задължителни указания до оператор и/или участник в платежната система;

2. задължи оператор и/или участник в платежната система да преустанови и отстрани нарушенията в предварително определен срок;

3. разпорежи на оператора на платежна система да изключи определен участник от платежната система, ако участникът не спазва установените с този закон изисквания или правилата на системата;

4. разпорежи на участниците и оператора на платежна система промени в правилата ѝ;

5. задължи оператора на платежната система да извърши за своя сметка извънреден вътрешен или външен одит на системата или на участници в нея;

6. наложи на оператора на платежна система временна или постоянна забрана за извършване на дейност на платежната система;

7. отнеме лиценза на оператора на платежна система, подлежаща на лицензиране.

(2) Мерките по ал. 1, т. 1 могат да се прилагат и спрямо лица, които по договор осъществяват ръководни функции, както и спрямо лица, които осъществяват контрол по смисъла на § 1, ал. 1, т. 7 от допълнителните разпоредби на Закона за кредитните институции върху оператор или участник в платежна система.

Раздел III

Надзор над доставчици на платежни услуги

Общи разпоредби

Чл. 122. (1) Българската народна банка упражнява надзор за спазване изискванията на този закон и на подзаконовите актове по прилагането му спрямо доставчиците на платежни услуги със седалище в Република България, както и спрямо клоновете и представителите на доставчици на платежни услуги със седалище в държава-членка, които извършват дейност на територията на Република България, като упражняват правото на установяване.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) Ако служебно или въз основа на възражение от ползвател на платежни услуги или държател на електронни пари или от друго заинтересовано лице, включително сдружение на потребители, БНБ установи, че доставчик на платежни услуги е допуснал нарушение на този закон, на подзаконовите актове по прилагането му или на Регламент (ЕО) № 924/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. относно презграничните плащания в рамките на Общността и за отмяна на Регламент (ЕО) № 2560/2001 (ОВ, L 266/11 от 9 октомври 2009 г.), БНБ има право да приложи подходящи надзорни мерки и/или да наложи имуществени санкции с цел преустановяване на нарушението.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) При подаване на възражение от ползвател на платежни услуги или държател на електронни пари или друго заинтересовано лице БНБ с отговора си информира подателя на възражението за възможността да отнесе спора за разглеждане от Помирителната комисия за платежни спорове.

Допълнителни изисквания при упражняване на надзор над платежни институции и дружества за електронни пари

(Загл. доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.)

Чл. 123. (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) Надзорните правомощия на БНБ спрямо платежните институции и дружествата за електронни пари се осъществяват в съответствие с рисковете, на които те са изложени или могат да бъдат изложени във връзка с дейността си, както и за поддържане на адекватен на рисковете собствен капитал.

Надзорни мерки спрямо доставчици на платежни услуги

Чл. 124. (1) В случай че БНБ установи нарушения в дейността на доставчик на платежни услуги по чл. 122, ал. 1, в зависимост от характера и тежестта на установените нарушения тя може да:

1. отправи писмено предупреждение и/или да даде задължителни указания на доставчика на платежни услуги;

2. задължи доставчика на платежни услуги да преустанови и/или отстрани нарушението в предварително определен срок;

3. изиска извършването на промени във вътрешните правила и процедури на доставчика на платежни услуги;

4. (доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) забрани извършването на дейност по предоставяне на някои или всички платежни услуги или извършването на дейност по издаване на електронни пари, докато не бъдат отстранени констатираните нарушения.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 87 от 2009 г., в сила от 03.11.2009 г., отм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.)

(3) Прилагането на надзорни мерки не засяга възможността за прилагане на мерки по други нормативни актове.

(4) По преценка на БНБ прилагането на надзорни мерки може да бъде направено обществено достояние.

Допълнителни надзорни мерки спрямо платежните институции и дружествата за електронни пари

(Загл. доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.)

Чл. 125. (1) (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) Освен мерките по чл. 124, в случай че БНБ установи нарушения в дейността на платежна институция или дружество за електронни пари, тя може да:

1. (изм. и доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) задължи платежната институция или дружеството за електронни пари да извършат за своя сметка извънреден одит;

2. (изм. и доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) наложи на платежната институция или дружеството за електронни пари по-строги надзорни изисквания от установените за тях при нормалното им функциониране;

3. (изм. и доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) ограничи дейността на платежната институция или дружеството за електронни пари, като им забрани да извършват определени сделки, дейности или операции;

4. (доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) ограничи обема на определен вид дейности, извършвани от платежната институция или дружеството за електронни пари, или да изисква увеличение на собствения капитал;

5. (доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) отнеме лиценза на платежната институция или дружеството за електронни пари.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) Прилагането на допълнителни надзорни мерки не засяга възможността за прилагане на мерки по други нормативни актове.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) По преценка на БНБ прилагането на допълнителни надзорни мерки може да бъде направено обществено достояние.

Раздел IV

Нарушения

Видове нарушения

Чл. 126. За нарушения по смисъла на чл. 121, ал. 1, чл. 124, ал. 1 и чл. 125, ал. 1 се смятат:

1. нарушение или заобикаляне на този закон или на друг нормативен акт, издаден по неговото прилагане;
2. неизпълнение на указания и разпореждания на БНБ;
3. възпрепятстване упражняването на платежен надзор и проверки на място;
4. непредоставяне на изискваната от БНБ информация;
5. неоказване на съдействие, когато такова е било поискано от проверяваното лице;
6. неспазване на условията за издаване на лиценза, когато лицето – обект на платежен надзор, подлежи на лицензиране по реда на този закон;
7. застрашаване или засягане сигурността и финансовата стабилност на платежна система;
8. (изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) застрашаване или засягане на сигурността и финансовата стабилност на финансова институция или дружество за електронни пари, включително поради извършвана от тях друга търговска дейност, несвързана с предоставянето на платежни услуги, съответно с издаването на електронни пари.

Глава осма

ИЗВЪНСЪДЕБНО РАЗРЕШАВАНЕ НА СПОРОВЕ

Раздел I

Вътрешни процедури

Възражения

Чл. 127. (1) Всеки доставчик на платежни услуги в рамките на вътрешните си правила предвижда процедура за подаване на възражения, решаване на спорове и определяне на обезщетения във връзка с предоставянето на платежни услуги.

(2) Доставчикът на платежни услуги е длъжен да се произнесе и да уведоми писмено клиента за решението си по всяко постъпило възражение в 7-дневен срок от подаването му.

(3) Ако доставчикът на платежни услуги не се произнесе в предвидения в ал. 2 срок, както и когато решението не удовлетворява клиента, спорът може да бъде отнесен за разглеждане от Помирителната комисия за платежни спорове. Доставчикът на платежни услуги информира ползвателя на платежни услуги за наличието на тази възможност.

(4) (Нова – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) Алинеи 1–3 се прилагат и за дружествата за електронни пари.

Раздел II

Помирителна комисия за платежни спорове

Статут

Чл. 128. (1) (Доп. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) Помирителната комисия за платежни спорове към Комисията за защита на потребителите е помирителен орган за разрешаване на спорове между доставчици на платежни услуги и ползватели на платежни услуги, както и между издатели на електронни пари и техни клиенти във връзка с прилагането на този закон, на подзаконовите актове по прилагането му и на Регламент (ЕО) № 924/2009 г. на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. относно презграничните плащания в рамките на Общността и за отмяна на Регламент (ЕО) № 2560/2001.

(2) Помирителната комисия за платежни спорове, наричана по-нататък „комисията“, е независима и към нея не могат да се отправят задължителни указания относно изпълнението на дейността ѝ.

Състав на Помирителната комисия за платежни спорове

Чл. 129. (1) Помирителната комисия за платежни спорове се състои от председател и заместник-председател, определени от управителя на БНБ, и членове – лица, посочени в листи, утвърдени от представителна организация на банките и от Комисията за защита на потребителите. Във всяка листа трябва да бъдат включени най-малко три лица с необходимата квалификация. Те могат да бъдат отзовавани по всяко време.

(2) Помирителното производство се разглежда в състав от трима членове, който включва председателя или заместник-председателя на комисията и по един член от съответните листи. Членовете се определят от председателя на ротационен принцип съгласно разпоредбите на правилника за дейността на комисията.

(3) При невъзможност на някой от членовете да участва в отделно помирително производство председателят на комисията определя друг член.

(4) Членовете на комисията, председателят и заместник-председателят нямат право да разгласяват сведения, които са им станали известни във връзка с изпълнението на задълженията им.

(5) Ежегодно до три месеца след изтичането на календарната година председателят на комисията изготвя отчет, който предоставя на БНБ и на организациите, утвърдили листите по ал. 1. При изготвяне на отчета се спазват изискванията на ал. 4.

Несъвместимост

Чл. 130. (1) Не може да участва в помирителното производство член на комисията, който:

1. е съпруг, роднина по права линия, по съребрена линия до четвърта степен или по сватовство до трета степен на някоя от страните по спора;

2. се намира с някоя от страните по спора в отношения, които пораждат основателни съмнения в неговата безпристрастност.

(2) Искането за отстраняване на член на комисията може да бъде направено от всяка от страните в помирителното производство.

(3) Член на комисията е длъжен да си направи отвод, ако са налице обстоятелствата по ал. 1.

(4) Преди началото на помирителното производство членовете на комисията попълват декларация, че не са налице обстоятелствата по ал. 1.

Ред за подаване на възражението

Чл. 131. (1) Възражението е писмено и съдържа изложение на фактите и искането. Към възражението се прилагат всички документи, необходими за изясняване предмета на спора.

(2) Подателят представя и декларация, че към момента на подаване на възражението не е отнесъл същия спор за разрешаване пред съд, арбитражен съд или друга помирителна институция, както и че не е сключил с ответната страна спогодба. Подателят на възражението може да упълномощи свой представител, който да го представлява пред комисията.

(3) Ако липсват достатъчно документи или изложението във възражението е непълно или неясно, комисията оставя възражението без движение, информира подателя за това и му дава срок 10 работни дни за отстраняване на недостатъка.

(4) Полученото възражение се изпраща на засегнатите лица, които в срок до 10 работни дни трябва да представят становища и доказателства. По изключение срокът може да бъде удължен с 10 работни дни.

(5) След изтичане на срока по ал. 4 на подателя на възражението се предоставят получените становища и доказателства на ответната страна и му се дава срок до 10 работни дни за допълнително становище и нови доказателства, ако ответната страна не желае да удовлетвори възражението му.

(6) Ако подателят на възражението представи допълнително становище и/или нови доказателства, комисията дава възможност на засегнатите лица да представят допълнително становище и нови доказателства.

Разглеждане на спора

Чл. 132. (1) В срок до един месец след изтичане на срока по чл. 131, ал. 5 комисията разглежда спора.

(2) Когато комисията сметне, че е необходимо допълнително изясняване на обстоятелствата по спора, тя може да поиска от страните документи, информация или допълнителни доказателства. Комисията може да извършва и проверки на място във връзка с предмета на спора.

(3) Комисията може да разгледа спора в открито заседание, като разяснява на страните приложимите към спора нормативни разпоредби и ги приканва да се споразумеят.

Оставяне на възражението без разглеждане

Чл. 133. Комисията оставя без разглеждане възражението на подателя или прекратява помирителното производство, когато към момента на подаване на възражението по същия спор вече има заведено съдебно или арбитражно дело или спорът се разреши чрез спогодба.

Помирително предложение

Чл. 134. (1) След извършване на необходимите действия по изясняване на спора комисията изготвя писмено помирително предложение за неговото разрешаване.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) Помирителното предложение се приема с обикновено мнозинство от състава, който разглежда помирителното производство. Въздържане при гласуване не се допуска.

(3) Помирителното предложение може да бъде прието от страните в срок до 10 дни след получаването му, като приемането става чрез писмено известие до комисията. Приемането на предложението от двете страни има силата на спогодба между тях. Страните трябва да бъдат уведомени, че не са длъжни да приемат помирителното предложение.

(4) След изтичане на срока по ал. 3 комисията съобщава резултата на страните, след което прекратява помирителното производство.

Разходи за производството

Чл. 135. (1) Страните не заплащат такса за разглеждане на спора от комисията. Направените от страните разноски са за тяхна сметка. Всяка от страните може да предложи в помирителното предложение да бъде включена и уговорка за поемане на разноските.

(2) Разходите за възнаграждения на членовете на комисията се поемат от организациите, които са ги определили. Комисията за защита на потребителите осигурява персонал и подходящи условия за работа на Помирителната комисия за платежни спорове.

(3) Управителят на БНБ утвърждава правилник за дейността на комисията.

Сътрудничество

Чл. 136. В случаи на презгранични спорове комисията си сътрудничи със съответните органи за извънсъдебно разрешаване на спорове в държавите-членки, като обменя информация и становища с тях.

Глава девета

ИЗДАВАНЕ И ОБЖАЛВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИ АКТОВЕ

Издаване и обжалване на административни актове

Чл. 137. (1) (Изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) Индивидуалните административни актове по чл. 12, 14, 15, 77, 97, 100 и 101 се издават от Управителния съвет на БНБ по предложение на управителя и подуправителя, ръководещ управление „Банково“.

(2) В случаите извън ал. 1 индивидуалните административни актове се издават от подуправителя, ръководещ управление „Банково“, или от оправомощено от него длъжностно лице.

(3) Административните актове на БНБ се мотивират и подлежат на незабавно изпълнение.

(4) Административните актове могат да се обжалват пред Върховния административен съд относно тяхната законосъобразност по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Съдът не може да спре изпълнението на акта до окончателното произнасяне по жалбата.

(5) В съдебните производства по ал. 4, когато е необходимо извършването на съдебно-счетоводна или съдебно-икономическа експертиза, съдът назначава вещи лица от списъка по чл. 151, ал. 4 от Закона за кредитните институции.

(6) Индивидуалните административни актове по този закон се съобщават на адресатите им чрез връчване срещу подпис или чрез препоръчано писмо с обратна разписка. Връчването с препоръчано писмо с обратна разписка се извършва на постоянния адрес на лицето, ако то е физическо лице, или по неговото седалище и адрес на управление, ако е юридическо лице.

(7) Ако административният акт не бъде връчен по един от посочените в ал. 6 начини, той се смята за връчен с поставянето му на публично достъпно място в сградата на БНБ. Последното обстоятелство се удостоверява с протокол, съставен от длъжностни лица, определени със заповед на подуправителя, ръководещ управление „Банково“.

(8) При прилагане на надзорни мерки чл. 26 и 34 от Административнопроцесуалния кодекс не се прилагат.

Глава десета

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Глоби и имуществени санкции

Чл. 138. (1) Който извърши или допусне извършването на нарушение на този закон и на подзаконовите актове по прилагането му, ако деянието не съставлява престъпление, се наказва с глоба в размер до 3000 лв., а при повторно нарушение – от 3000 до 5000 лв.

(2) На оператор на платежна система, който извърши или допусне извършването на нарушение на този закон и на подзаконовите актове по прилагането му, се налага имуществена санкция в размер до 10 000 лв., а при повторно нарушение – от 10 000 до 20 000 лв.

(3) На доставчик на платежни услуги по чл. 122, ал. 1, който извърши или допусне извършването на нарушение на този закон и на подзаконовите актове по прилагането му, се налага имуществена санкция в размер до 8000 лв., а при повторно нарушение – от 8000 до 15 000 лв.

(4) На участник в платежна система, който извърши или допусне извършването на нарушение на този закон и на подзаконовите актове по прилагането му, се налага имуществена санкция в размер до 8000 лв., а при повторно нарушение – от 8000 до 15 000 лв.

(5) На оператор на платежна система, доставчик на платежни услуги или участник в платежна система, който не изпълни приложена от БНБ надзорна мярка, се налага имуществена санкция в размер до 20 000 лв., а при повторно нарушение – от 20 000 до 100 000 лв.

(6) Който извършва дейност като платежна институция без лиценз, ако деянието не съставлява престъпление, или извършва без разрешение друга дейност, за която този закон изисква разрешение, се наказва с глоба в размер до 20 000 лв., а при повторно нарушение – от 20 000 до 40 000 лв. Ако нарушителят е юридическо лице, се налага имуществена санкция в размер до 40 000 лв., а при повторно нарушение – от 40 000 до 80 000 лв.

(7) Който извършва дейност като оператор на платежна система без лиценз, когато такъв се изисква, ако деянието не съставлява престъпление, се наказва с глоба в размер до 50 000 лв., а при повторно нарушение – от 50 000 до 100 000 лв. Ако нарушителят е юридическо лице, се налага имуществена санкция в размер до 100 000 лв., а при повторно нарушение – от 100 000 до 200 000 лв.

(8) (Нова – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) Който извършва дейност като дружество за електронни пари без лиценз, ако деянието не съставлява престъпление, или извършва без разрешение друга дейност, за която този закон изисква разрешение, се наказва с глоба в размер до 20 000 лв., а при

повторно нарушение – от 20 000 до 40 000 лв. Ако нарушителят е юридическо лице, се налага имуществена санкция в размер до 40 000 лв., а при повторно нарушение – от 40 000 до 80 000 лв.

Имуществени санкции при нарушение на Регламент (ЕО) № 1781/2006 и на Регламент (ЕО) № 924/2009

Чл. 139. (Изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 април 2011 г.) При нарушения на Регламент (ЕО) № 1781/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 15 ноември 2006 г. относно информацията за платеща, придружаваща парични преводи, и на Регламент (ЕО) № 924/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. относно презграничните плащания в рамките на Общността и за отмяна на Регламент (ЕО) № 2560/2001 г. на доставчика на платежни услуги се налага имуществена санкция в размер до 8000 лв., а при повторно нарушение – от 8000 до 15 000 лв.

Издаване и обжалване на наказателни постановления

Чл. 140. (1) Актовете за установяване на нарушенията по чл. 138 и 139 се съставят от оправомощени от подуправителя на БНБ, ръководещ управление „Банково“, длъжностни лица, а наказателните постановления се издават от подуправителя или от оправомощено от него длъжностно лице.

(2) Съставянето на актовете, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на този закон:

1. „Валюр“ е референтна дата, използвана от доставчик на платежни услуги за изчисляване на лихвите по средствата, с които е задължена или заверена платежната сметка. Когато не е договорено олихвяване на платежната сметка, валюр е датата, на която доставчикът на платежни услуги е длъжен да задължи или завери платежната сметка.

2. „Група“ е група от предприятия, която се състои от:

а) предприятие-майка и неговите дъщерни дружества, както и образуванията, в които предприятието-майка или дъщерните му дружества имат участие, или

б) предприятия, които се управляват общо по силата на договор или на учредителните им актове или устави, или

в) предприятия, в които повече от половината от членовете на управителните или контролните им органи са едни и същи лица през съответната финансова година до датата на изготвяне на консолидирания финансов отчет.

3. „Директен дебит“ е платежна услуга по задължаване на платежна сметка на платеща, когато платежната операция се извършва по инициатива на получателя въз основа на даденото съгласие от платеща на получателя, на доставчика

на платежни услуги на получателя или на доставчика на платежни услуги на платеца.

4. „Дълготраен носител“ е всеки инструмент, който позволява на ползвателя на платежни услуги да съхранява адресирана до него информация по начин, достъпен за последващи справки, за период от време, достатъчен за целите, за които е предоставена информацията, и който позволява непроменено възпроизвеждане на съхранената информация. За дълготрайни носители се смятат разпечатки от устройства за разпечатване на извлечения по сметки, дискети, CD-ROM, DVD, компютърни твърди дискове, на които може да се съхраняват електронни съобщения, както и интернет страници, които са достъпни за последващи справки, за срок, достатъчен за целите на информацията и позволяващ непромененото възпроизвеждане на съхранената информация.

5. „Държава-членка“ е държава – членка на Европейския съюз, или друга държава, която принадлежи към Европейското икономическо пространство.

6. „Държава-членка по произход“ е държава-членка, в която се намира седалището на доставчика на платежни услуги, а ако доставчикът на платежни услуги няма седалище съгласно националното му право – държавата-членка, в която се намира централното му управление.

7. „Дъщерно дружество“ е юридическо лице, контролирано от друго юридическо лице (предприятие-майка). Юридически лица, които са дъщерни на дъщерното дружество, също се смятат за дъщерни дружества на предприятието-майка.

8. (изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) „Институция“ е участваща в система с окончателност на сетълмента и отговорна за изпълнение на финансовите задължения, произтичащи от нареждания за превод в рамките на системата:

а) банка по смисъла на чл. 2, ал. 5 от Закона за кредитните институции, кредитна институция по смисъла на чл. 4, параграф 1 от Директива 2006/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2006 г. относно предприемането и осъществяването на дейност от кредитните институции (преработена), включително институциите, изброени в чл. 2 от директивата;

б) инвестиционен посредник съгласно Закона за пазарите на финансови инструменти и чл. 4, параграф 1, т. 1 от Директива 2004/39/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 г. относно пазарите на финансови инструменти, с изключение на институциите, изброени в чл. 2, параграф 1 от директивата.

9. „Клирингова къща“ е субект, който отговаря за изчисляването на нетните позиции на институциите, евентуален централен съконтрагент и/или евентуален агент по сетълмента.

10. „Клон на платежна институция“ е място на стопанска дейност, представляващо юридически необособена част от платежна институция, чрез което се извършват пряко всички или някои от дейностите на платежната институция. За извършване на дейност като платежна институция на територията на Републи-

ка България чрез клон платежната институция, лицензирана в държава-членка, създава един клон независимо от броя на местата на дейност.

11. „Наличен паричен превод“ е платежна услуга, при която средствата се предоставят от платеца, без да са открити платежни сметки на името на платеца или на получателя, с единствена цел прехвърляне на съответната сума на получателя или на друг доставчик на платежни услуги, действащ от името на получателя, и/или когато тези средства се получават от името на получателя и са на негово разположение.

12. (изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) „Нареждане за превод“ е всяко нареждане на участник в система с окончателност на сетълмента да предостави на разположение на получателя парична сума чрез записване по сметките на кредитна институция, централна банка, централен съконтрагент или агент по сетълмента или всяко друго нареждане, водещо до поемане или изпълнение на задължение за плащане съгласно правилата на системата, както и нареждане на участник да прехвърли правото на собственост или лихвата върху ценна книга или ценни книжа чрез записване в регистър или по друг начин.

13. „Невалиден уникален идентификатор“ е идентификатор, който не отговаря на стандартизираните изисквания, ако има такива.

14. (изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) „Непряк участник“ е институция, централен съконтрагент, агент по сетълмента, клирингова къща или системен оператор, които се намират в договорни отношения с участник в система с окончателност на сетълмента, изпълняваща нареждания за превод, които позволяват на непреките участници да подават нареждания за превод чрез системата, при условие че непрекият участник е известен на системния оператор.

15. „Нетиране“ е преобразуване на всички вземания и задължения, произтичащи от нареждания за превод, които участник или участници издават или получават от един или повече други участници, така че само едно нетно вземане може да се иска или едно нетно задължение се дължи.

15а. (нова – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) „Оперативно съвместими системи“ са две или повече системи с окончателност на сетълмента, чиито системни оператори са сключили помежду си споразумение, предвиждащо изпълнение на нареждания за превод между различните системи.

15б. (нова – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) „Оператор на платежна система“ е системен оператор, който носи юридическа отговорност за функционирането на платежна система.

16. „Платежен инструмент“ е персонализирано/персонализирани устройство/устройства и/или набор от процедури, договорени между ползвателя на платежни услуги и доставчика на платежни услуги и използвани от ползвателя на платежни услуги с цел подаване на платежно нареждане.

17. (изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) „Платежна операция“ е действие, предприето от платеца или от получателя по внасяне, прехвър-

ляне или теглене на средства независимо от основното правоотношение между платеща и получателя.

18. „Платежна сметка“ е сметка, водена на името на един или повече ползватели на платежни услуги, използвана за изпълнението на платежни операции.

19. „Платежно нареждане“ е всяко нареждане от платеща или получателя към доставчика на платежни услуги, с което се разпорежда изпълнението на платежна операция.

20. „Платец“ е физическо или юридическо лице, което е титуляр на платежна сметка и разпорежда изпълнението на платежно нареждане по тази сметка, а когато липсва платежна сметка – физическо или юридическо лице, което дава платежно нареждане.

21. „Ползвател на платежни услуги“ е физическо или юридическо лице, което се ползва от платежна услуга в качеството си на платец или на получател, или и в двете си качества.

22. „Получател“ е физическо или юридическо лице, определено като краен получател на средства, които са предмет на платежна операция.

23. „Потребител“ е физическо лице – ползвател на платежна услуга, което при договори за предоставяне на платежни услуги извършва дейност, различна от неговата търговска или професионална дейност.

24. „Предприятие-майка“ е юридическо лице, което упражнява контрол спрямо едно или повече дружества (дъщерни дружества).

25. „Приемаща държава“ е държава-членка, различна от държавата-членка по произход, в която доставчикът на платежни услуги има клон, представител или предоставя директно платежни услуги.

26. „Работен ден“ е денят, в който съответният доставчик на платежни услуги на платеща или доставчикът на платежни услуги на получателя, които участват в изпълнението на платежната операция, осъществяват дейност, необходима за изпълнението на платежната операция.

27. „Регистрационен номер“ е предварително оповестен набор от данни или уникален номер, присвояван от доставчика на платежни услуги, който позволява еднозначно идентифициране на платежната операция.

28. „Референтен лихвен процент“ е лихвеният процент, използван като основа за изчисляване на приложимия лихвен процент и който произтича от общодостъпен източник, който може да бъде проверен от двете страни по договор за предоставяне на платежна услуга.

29. „Референтен обменен курс“ е обменният курс, използван като основа за изчисляване при обмяна на валута, който е предоставен от доставчика на платежни услуги или от общодостъпен източник.

29а. (нова – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) „Системен оператор“ е субект или субекти, които носят юридическа отговорност за функционирането на дадена система.

30. „Средства“ са банкноти и монети, пари по сметка и електронни пари.

31. „Средства за дистанционна комуникация“ са средства, чрез които може да се сключи договор за платежна услуга без едновременното физическо присъствие на доставчика и ползвателя на платежни услуги.

32. „Трета държава“ е държава, която не е държава-членка по смисъла на т. 5.

33. „Уникален идентификатор“ е комбинация от букви, цифри или символи, съобщена от доставчика на платежни услуги на ползвателя на платежни услуги, която трябва да бъде предоставена от ползвателя на платежни услуги при изпълнение на платежна операция, за да може еднозначно да бъде установен другият ползвател на платежни услуги и/или неговата платежна сметка.

34. (нова – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) „Ценни книжа“ са финансови инструменти по смисъла на чл. 3 от Закона за пазарите на финансови инструменти.

35. (предишна т. 34, изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) „Централен съконтрагент“ е лице, разположено между институциите в система с окончателност на сетълмента, действащо като изключителен контрагент на тези институции във връзка с нарежданията им за превод.

§ 2. (Изм. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.) Този закон въвежда разпоредбите на:

1. Директива 2007/64/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 г. относно платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на директиви 97/7/ЕО, 2002/65/ЕО, 2005/60/ЕО и 2006/48/ЕО и за отмяна на Директива 95/7/ЕО (ОВ, L 319/1 от 5 декември 2007 г.);

2. Директива 98/26/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 1998 г. относно окончателността на сетълмента в платежните системи и в системите за сетълмент на ценни книжа и на Директива 2009/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 г. за изменение на Директива 98/26/ЕО относно окончателността на сетълмента в платежните системи и в системите за сетълмент на ценни книжа и на Директива 2002/47/ЕО относно финансовите обезпечения по отношение на свързаните системи и вземанията по кредити (ОВ, L 146/37 от 10 юни 2009 г.);

3. Директива 2009/110/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. относно предприемането, упражняването и пруденциалния надзор на дейността на институциите за електронни пари и за изменение на директиви 2005/60/ЕО и 2006/48/ЕО, и за отмяна на Директива 2000/46/ЕО (ОВ, L 267/7 от 10 октомври 2009 г.).

4. (нова – ДВ, бр. 105 от 2011 г.) Директива 2010/78/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. за изменение на директиви 98/26/ЕО, 2002/87/ЕО, 2003/6/ЕО, 2003/41/ЕО, 2003/71/ЕО, 2004/39/ЕО, 2004/109/ЕО, 2005/60/ЕО, 2006/48/ЕО, 2006/49/ЕО и 2009/65/ЕО във връзка с правомощията на Европейския надзорен орган (Европейски банков орган), Европейския надзорен орган (Европейски орган за застраховане и професионално пенсионно

осигуряване) и Европейския надзорен орган (Европейски орган за ценни книжа и пазари) (ОВ, L 331/120 от 15 декември 2010 г.).

§ 3. До 1 януари 2012 г. плащецът и неговият доставчик на платежни услуги могат да договарят срок за изпълнение на платежните услуги, по-дълъг от предвидения в чл. 64, ал. 2, но не повече от три работни дни. Този срок може да се удължава с още един работен ден при инициране на платежни операции на хартиен носител.

§ 4. Банките, които са лицензирани за дейностите по чл. 2, ал. 2, т. 1 от Закона за кредитните институции, могат да извършват платежни услуги без допълнително разрешение.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 5. Законът за паричните преводи, електронните платежни инструменти и платежните системи (обн., ДВ, бр. 31 от 2005 г.; изм., бр. 99 от 2005 г., бр. 30 и 59 от 2006 г. и бр. 16 от 2008 г.) се отменя.

§ 6. (1) В тримесечен срок от влизането в сила на закона доставчиците на платежни услуги, операторите на платежни системи и другите задължени по закона лица са длъжни да приведат в съответствие със закона дейността си и своите правоотношения с трети лица, възникнали преди влизането му в сила.

(2) Доставчиците на платежни услуги могат да използват начините и реда за уведомяване, посочени в чл. 42, ал. 1 и чл. 43, ал. 1 и 2, при уведомяване на лицата, с които имат вече сключени рамкови договори, за настъпилите промени в тези договори, произтичащи от този закон.

§ 7. В тримесечен срок от влизането в сила на закона БНБ актуализира лицензите на дружествата за налични парични преводи, издадени по отменения Закон за паричните преводи, електронните платежни инструменти и платежните системи, съгласно изискванията на този закон и ги вписва в регистъра по чл. 17. Актуализираните лицензи се издават от управителя на БНБ.

§ 8. В тримесечен срок от влизането в сила на закона БНБ актуализира лицензите на системните оператори на платежни системи по чл. 60 от отменения Закон за паричните преводи, електронните платежни инструменти и платежните системи съгласно изискванията на този закон и ги вписва в регистъра по чл. 81. Актуализираните лицензи се издават от управителя на БНБ.

§ 9. Извън случаите по § 7 и 8 дружествата, извършващи някоя от платежните услуги по чл. 4, в тримесечен срок от влизането в сила на закона подават заявление до БНБ за издаване на лиценз. Дружество, което не подаде заявление в срока по изречение първо или, след като документите бъдат разгледани от БНБ, получи отказ по реда на чл. 14, няма право да извършва дейност като платежна институция.

§ 10. (В сила от 27 март 2009 г.) Управителният съвет на БНБ приема наредби по прилагането на глави втора, трета, четвърта и шеста в тримесечен срок от обнародването на закона в „Държавен вестник“.

§ 11. Управителният съвет на БНБ приема наредба, с която определя начина на формиране на уникалния идентификатор на водените от банките платежни сметки (IBAN).

§ 12. (Отм. – ДВ, бр. 24 от 2009 г., в сила от 31 март 2009 г.)

§ 13. В Закона за предоставяне на финансови услуги от разстояние (ДВ, бр. 105 от 2006 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 8:

а) създава се нова ал. 2:

„(2) Когато доставчикът е доставчик на платежни услуги по смисъла на Закона за платежните услуги и платежните системи, в случаите по ал. 1 се прилагат разпоредбите на чл. 39, съответно чл. 41 и 42 от Закона за платежните услуги и платежните системи, като на потребителя се предоставя и информацията по ал. 1, т. 2, букви „в“ – „ж“, т. 3, букви „а“, „г“ и „д“ и т. 4, буква „б“.“;

б) досегашните ал. 2 и 3 стават съответно ал. 3 и 4.

2. В чл. 15 думите „чл. 8, ал. 1 и 3“ се заменят с „чл. 8, ал. 1 и 4“.

§ 14. В Закона за защита на потребителите (обн., ДВ, бр. 99 от 2005 г.; изм., бр. 30, 51, 53, 59, 105 и 108 от 2006 г., бр. 31, 41, 59 и 64 от 2007 г., бр. 36 и 102 от 2008 г.) чл. 60 се отменя.

§ 15. В Закона за мерките срещу изпирането на пари (обн., ДВ, бр. 85 от 1998 г.; изм. и доп., бр. 1 и 102 от 2001 г., бр. 31 от 2003 г., бр. 103 и 105 от 2005 г., бр. 30, 54, 59, 82 и 108 от 2006 г., бр. 52, 92 и 109 от 2007 г. и бр. 16, 36, 67 и 69 от 2008 г.) в чл. 3, ал. 2, т. 1 думите „дружествата, извършващи налични парични преводи“ се заменят с „другите доставчици на платежни услуги“.

§ 16. В Закона за държавния дълг (обн., ДВ, бр. 93 от 2002 г.; изм., бр. 34 от 2005 г. и бр. 52 от 2007 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 35, ал. 1 т. 3 се изменя така:

„3. изгражда и организира система за сетълмент на държавни ценни книжа, в която участват трима или повече членове, които могат да бъдат първични дилъри, поддепозитари на държавни ценни книжа и други лица, определени от министъра на финансите и от управителя на Българската народна банка по реда на наредбата по чл. 36, ал. 1, с общи правила, гарантиращи изпълнението на задълженията, свързани с участието в системата на основата на споразумение;“.

2. Създава се чл. 35а:

„Чл. 35а. Правилата на чл. 83 и на глава шеста, раздел II от Закона за платежните услуги и платежните системи се прилагат съответно към системата за сетълмент на държавни ценни книжа, водена от Българската народна банка.“

§ 17. В Наказателния кодекс (обн., ДВ, бр. 26 от 1968 г.; попр., бр. 29 от 1968 г.; изм., бр. 92 от 1969 г., бр. 26 и 27 от 1973 г., бр. 89 от 1974 г., бр. 95 от 1975 г., бр. 3 от 1977 г., бр. 54 от 1978 г., бр. 89 от 1979 г., бр. 28 от 1982 г.; попр., бр. 31 от 1982 г.; изм., бр. 44 от 1984 г., бр. 41 и 79 от 1985 г.; попр., бр. 80 от 1985 г.; изм., бр. 89 от 1986 г.; попр., бр. 90 от 1986 г.; изм., бр. 37, 91 и 99 от 1989 г., бр. 10, 31 и 81 от 1990 г., бр. 1 и 86 от 1991 г.; попр., бр. 90 от 1991 г.;

изм., бр. 105 от 1991 г., бр. 54 от 1992 г., бр. 10 от 1993 г., бр. 50, 97 и 102 от 1995 г., бр. 107 от 1996 г., бр. 62, 85 и 120 от 1997 г., бр. 83, 85, 132, 133 и 153 от 1998 г., бр. 7, 51 и 81 от 1999 г., бр. 21, 51 и 98 от 2000 г., бр. 41 и 101 от 2001 г., бр. 45 и 92 от 2002 г., бр. 26 и 103 от 2004 г., бр. 24, 43, 76, 86 и 88 от 2005 г., бр. 59, 75 и 102 от 2006 г., бр. 38, 57, 64, 85, 89 и 94 от 2007 г., бр. 19, 67 и 102 от 2008 г. и бр. 12 от 2009 г.) в чл. 252, ал. 1 след думите „други финансови сделки“ се добавя „както и платежни услуги“.

§ 18. В Търговския закон (обн., ДВ, бр. 48 от 1991 г.; изм., бр. 25 от 1992 г., бр. 61 и 103 от 1993 г., бр. 63 от 1994 г., бр. 63 от 1995 г., бр. 42, 59, 83, 86 и 104 от 1996 г., бр. 58, 100 и 124 от 1997 г., бр. 21, 39, 52 и 70 от 1998 г., бр. 33, 42, 64, 81, 90, 103 и 114 от 1999 г., бр. 84 от 2000 г., бр. 28, 61 и 96 от 2002 г., бр. 19, 31 и 58 от 2003 г., бр. 31, 39, 42, 43, 66, 103 и 105 от 2005 г., бр. 38, 59, 80 и 105 от 2006 г., бр. 59, 92 и 104 от 2007 г., бр. 50, 67, 70, 100 и 108 от 2008 г. и бр. 12 от 2009 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. Членове 426–429 се отменят.
2. Членове 448–450 се отменят.
3. В чл. 634в се създава ал. 5:

„(5) Ако длъжникът е участник в системата за сетълмент на сделки с държавни ценни книжа, едновременно с произнасяне на решението за откриване на производство по несъстоятелност по чл. 630 съдът уведомява Българската народна банка за откриването на производство по несъстоятелност, като изпраща решението на Българската народна банка.“

§ 19. В Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност (обн., ДВ, бр. 55 от 2003 г.; попр., бр. 59 от 2003 г.; изм., бр. 107 от 2003 г., бр. 39 и 52 от 2004 г., бр. 31 и 87 от 2005 г., бр. 24, 38 и 59 от 2006 г., бр. 11 и 41 от 2007 г., бр. 16 от 2008 г.) в приложението към чл. 9, ал. 1, т. 2 в т. 1 думите „по извършване на налични парични преводи“ се заменят с „като платежна институция“.

§ 20. В Закона за данък върху добавената стойност (обн., ДВ, бр. 63 от 2006 г.; изм., бр. 86, 105 и 108 от 2006 г., Решение № 7 на Конституционния съд от 2007 г. – бр. 37 от 2007 г.; изм., бр. 41, 52, 59, 108 и 113 от 2007 г., бр. 106 от 2008 г. и бр. 12 от 2009 г.) в чл. 46, ал. 1 т. 3 се изменя така:

„3. сделката, включително договарянето, свързана с платежни сметки, платежни услуги, електронни пари, плащания, дългове, вземания, чекове и други подобни договорни инструменти, без сделката по събиране на дългове и факторинг и отдаване под наем на сейфове;“.

§ 21. Законът влиза в сила от 1 ноември 2009 г., с изключение на § 10, който влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.

Законът е приет от 40-то Народно събрание на 12 март 2009 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

**Преходни и заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ
НА ЗАКОНА ЗА КРЕДИТНИТЕ ИНСТИТУЦИИ**

(Обн. – ДВ, бр. 24 от 2009 г., в сила от 31 март 2009 г.)

§ 50. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.

**Преходни и заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ
НА ЗАКОНА ЗА ПОЩЕНСКИТЕ УСЛУГИ**

(Обн. – ДВ, бр. 87 от 2009 г., в сила от 3 ноември 2009 г.)

§ 115. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“ с изключение на разпоредбата на § 109, т. 2, която влиза в сила от 1 януари 2011 г.

**Преходни и заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ
НА ЗАКОНА ЗА ПЛАТЕЖНИТЕ УСЛУГИ И
ПЛАТЕЖНИТЕ СИСТЕМИ**

(Обн. – ДВ, бр. 101 от 2010 г., в сила от 30 юни 2011 г.)

§ 58. Платежни системи с окончателност на сетълмента, за които е уведомена Европейската комисия преди влизането в сила на този закон, продължават да се смятат за такива системи.

§ 59. Наредвания за превод, въведени в система с окончателност на сетълмента преди влизане в сила на този закон, сетълментът по които се изпълнява след този момент, продължават да се смятат за наредвания за превод по смисъла на § 1, т. 12 от допълнителните разпоредби.

§ 60. (В сила от 31.12.2010 г.) Управителният съвет на БНБ приема наредба по прилагането на глава пета в тримесечен срок от обнародването на този закон в „Държавен вестник“.

.....
§ 69. Законът влиза в сила от 30 юни 2011 г. с изключение на:

1. параграфи 1–16, § 41–56 и § 62 и 66, които влизат в сила от 30 април 2011 г.;
2. параграфи 60 и 68, които влизат в сила от 31 декември 2010 г.

